

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

FÜSTÖLŐ

című

antisemitiko-szatyrikus és humorisztikus képes haviközlöny
1881. november 1-től egész 1882. okt. 30-ig terjedő 11 évi folyamára.

Előfizetési ára egész évre 1 frt.

Az ujonnan beérkező előfizetők az eddig már
megjelent számokat is kapják.

Az előfizetések (legszívesebben postautalvánnyal), a
Füstölő kiadó-tulajdonosához, Bartalits Imréhez,
(Budapest, VIII., Eszterházy utca 12. sz.) intézendők.

HAZAI TERMÉNY!

CSÉPLÉSI IDÉNYRE

ajánlunk kitűnő minőségű

TÖMÖR (DARABOS) SZENET

három minőségben mozdonyok (Locomobile) fűtésére.

GYÁRSZENET, gyári czélokra, minden hazai vasút-
állomásra szállítva, igen jutányos, mérsékelt árak mellett.

Északmagyarországi egyesített közszénbánya- és iparvállalat-részvény-társulat

Budapest, V. Erzsébet-tér 10. sz.

(Utánnyomat nem díjazatik.)

Margitszigeti gyógyfürdő

Budapest főváros közvetlen közelében.

35° R. meleg ártézi forrás — porcellán-, márvány-, kád- és kőfürdők zuhanykésülékkel — nagyszerű keit — 360 teljes kényelemmel berendezett szoba — társalgási terem — kül és belső lapok — naponta zene. Koralakok, melyek ellen a margitszigeti hévíz kedvező eredménytel használható: Kőszvény — az ízületek, izmok, csontthártya, ideghüvely idült csuza. A csuz, kőszvény, erőművi behatások, typhus után fellépő hűdések. — Zsákák. — A csontbántalmakat, csontszűt, izületi bajokat és fülérteseket követő elváltozások. — Fájdalmas hegek, merevség, hűdés. — Bőrbántalmak. — Vízelési nehézségek. — Méh- és hüvelybántalmak. — A hévíz belsőleg eredménytel használható: idült gyomorhurtnál és alhasi pangásoknál. A szigeten van gyógyszerár, ellátva mindenféle ásványvízzel. Rendelő orvos: dr. Vörzár. Bérleteknél egy a fürdő, mint menetszék együttes váltásánál árleengedés. A szigeten lakó fürdővendégek a fürdő-használatnál és a menetszéknek előnyben részesülnek. A fővárossal órákint kétszer közlekedés.

3700

A fürdőidény május 1-én nyitattik meg.

A lakások megrendelése a szigeten a felügyelőség irodájában.

A Margitszigeti felügyelőség Budapest.

A háztartásban

egy varrógép mindenestre a legszorgalmasabb és a leghasznosabb segéd, ha az egyszerűen kezelhető, tartós és mindenemü varrássá használható. A Singer Manufacturing Co. New-York, eredeti varrógépek a csebből, valamint minden más egyéb munkára, mint fehérnemű-varrás, női öltöny-készítés, köpeny, hálókötés és esernyőkészítésre a legalkalmasabbak, mi mellett legényesebbben azon körülmény bizonyít, hogy abból csak a mult évben is több mint félmilliót lón eladva. Az eredeti Singer-féle varrógépek teljes jótállással és csekély előleg és minden áremelés nélkül, heti 1 frt részletfizetés mellett s kaphatók s alapos oktatás ingyen nyújtatik. — Az utazózt s a Singer név alatt kibocsátott gépekkel való ösztöztetés kikerülése végett ügyelettel legyünk rá, miszerint az eredeti gépek a gép karján „The Singer Manufacturing Co.” teljes czéggel vannak ellátva s ezenfelül egy a felső részen, mint az állványon is a gyári védjegyet viselik. Szabók, cipészek, szíjgyártók, kalaposok, könyvkötők és székgyárosok stb. számára ajánlom a Singer Co. különleges varró-gépeit.

559

NEIDLINGER G.

BUDAPEST, váci utca 26. sz. (a „vastuskóhoz”).

Kopaszság, a haj őszülése és korpaképződés

ellen a napoként érkező bizonyítványok és közönségi iratok tanúsága szerint egydől jónak bizonyult ez a

TANNIN-OLAJ

Dr. Morastól.

Tisztelt gyógyszerész ur! Szíveskedjék adomra Dr. Moras Tannin-olaját, mely még az nagy palackok külsőn. E szer hatása oly kitűnő, hogy a hajam halálra teljesen megújult, s a szűz után-nővés immár látható is.

Bécs, 1880. január 5.

Wagner Vilmos.

Ünneki J. gyógyszerész urnak Prágában. Szerencsémnek érzem magamat Ön-
nel közölni, hogy Dr. Moras Tannin-olaját hajamnak két év óta tartó halálát
teljesen megújította. Remélem, hogy ez szer segítségével előbbi szép hajamat immár
visszanyerem.

München, 1879. aug. 18-án.

Zaremba Mária.

Tisztelt Uram! Hazánkfélre embernek kopasz fejjel birt nem valami
kellemes. Ha dr. Moras Tannin-olaját nem használom volna, ma fűt aggyalán
volnék. E szer néhány hét alatt csodát tett rajtam, mit mindazok, kik ismernek,
bizonyítanak. Ennek fogva kérem stb. stb.

Bukarest, 1880. jan. 3-án.

Dr. Moras Tannin-olaját.

Kapható 2 és 1 frtos palackokban.

Fő letét Magyarországra számára Török J. gyógy-

szertára Budapest, király-utca. Pozsonyban Plaztary

Felix gyógyszerár, Temesváron Tarcsay József gyógy-

szert., Zágrábban Mittelbach Zsigm. gyógyaszert.

SALICYLSAV-KÉSZÍTMÉNYEK

KIELHAUSER H.

okl. gyógyszerésztől és illatszergyártó Grácban.

A Salicyl-sav a drezdai dr. Heyden vegytani labora-

toriumából, azon felette kedvező eredmények után,

melyeket a dr. Kolbe, dr. Neubauer, dr. Wagner stb.

tanár urak kísérletei előidéztek, már világhírt vívott

ki magának mint erjedést és rothadást akadályozó

anyag, és nem csak fényesen érvényesül mindennemű

belső bajok ellen, hanem czélirányos összetételben

még fölülmulthatlan óvszer a bőrre, hajra és fogakra

nézve. Anticeptikus hatása különösen rendkívül:

megakadályozza a sérült szervek rothadását, s ezzel

együtt eltűnik az azzal járó kellemetlen szag is.

Salicyl-toilette szappan — darabja ára 50 kr.

Salicyl-toilette-víz — „ 70 „

Salicyl-fogpor — „ 50 „

Salicyl-fogpép — „ 60 „

Salicyl-szajviz — „ 60 „

Salicyl-hajkenőcs — „ 50 „

Salicyl-hintópor (lábak izzadása ellen) — „ 50 „

Főraktár Magyarországra nézve:

TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél Budapest,

király-utca 12. szám.

KÁVÉ

kitűnő minőségű, tiszta,

erős, illatos, nem festett,

új aratás

pontosan 43 kilós csoma-

gokban. Szállítás postán

utánvétellel. Ausztria-Ma-

gyarország m. hely-éjébe.

1 kilonként netto 259

vám- és postabérmertesen.

Gyöngy-Ceylon, legfinom.

barna — 1.98

Gyöngy-Manilla, fin. v. 1.65

Ceylon, Prima barna 1.70

Ceylon, finom zöld — 1.58

Mocca, valódi arab — 1.84

Cuba, szeszmű s. zöld 1.80

Henda, aranya, legf. 1.60

Domingo, válogatott 1.50

Java, legfin., vil. zöld 1.44

Santos, zamatos, legf. 1.36

Rio, zamatos és jó — 1.30

Jamaica, jóízű — 1.22

MAITI R., Trieszt.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben megjelent

és minden könyvkereskedésben kapható:

SVÉD KÖLTŐKBŐL.

FORDÍTOTTA

GYÖRY VILMOS.

Tartalmaz fordításokat: Franzén. — Tegnér. —
Geijer. — Runeberg. — Beskow. — Böttiger. — XV. Ká-
roly. — II. Oszkár. — Topelius. — Öman. — és Virgin
költeményeiből.

Ára füve 2 frt 40 kr. Angol vászonba köté 2 frt 80 kr.

Franklin-Társulat nyomdája (Budapest, egyetem utca 4-ik szám.)

Thedo tanár szakállhagymája

legjobb és legbizto-

sabb szer a szakáll

szép növényének esz-

közlésére.

Szakállanoknak, még legmagasabb

rangú férfiak között is, kik szép szakállu-

kat csupán e szernek köszönhetik.

E szer a szakállt hihetetlen gyors-

sággal növeszt, úgy hogy általa még 13

éves ifjak is a legviridibb idő alatt teljesszállíthatóak letnek.

Eder Ferenc gyógyszerész urnak Bérlinben.

A nemek között Thedo-féle szakállhagyma kitűnőnek bizonyult, mit közö-

netem mellett ezennel tudomásra adok.

Misk. 1879. aug. 1. 25-én.

Füzt József urnak Prágában.

Szerző: Közönségemnek a szakállhagymáért; nagyon jónak találattam. Min-

denkinek a legjobb lélekkel ajánlom.

Schwarzbach, 1875. febr. 25-én.

Hirt Károly s. k. építési vállalkozó.

Füzt József gyógyszerész urnak Prágában.

A szakállhagyma joggal mondható csodaszernak. Alig négyhetes használat

után, ottmód látom régi óhajaimnak teljesedésebe menni. Kérem ezt stb.

Temesvár, 1879. május 27-én. Gátra Venczel, ócsa.

Valódi minőségben Budapestben csak Füzt József ur gyógyszerésznél,

király-utca kapható; Pozsonyban Plaztary Felixnél, Mihálykapu; Temesváron

Tarcsay Istvánnál, Egy csomag ára 2 frt 10 kr.

6251

A mohai ÁGNES-forrás

házánk egyik legszépsévsavdusabb

savanyu vize

kitűnő szolgálatot tesz főleg az emésztési zavaroknál

s a gyomornak az idegrendszer bántalmán alapuló

bajaiban. Általában e víz mind azon kövőknl kiváló

figyelmet érdemel, melyekben a szervi élet támogatása

és az idegrendszer működésének fölfokozása kívánatos.

Borral használva már is kiterjedt kedveltségnek örvend.

Fris töltésben mindenkor kapható 538

ÉDESKUTY L.

m. k. udv. szállítónál Erzsébet-téren.

Ugyanínt minden gyógytárban, fűszerkereskedésben és vendéglőkben.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félév --- 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 8 frt
1 félév --- 4 *
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt
1 félév --- 3 *
Külföldi előfizetéseket a postaiag
meghatározott viteldj is csatolandó.

30-ik szám 1882.

BUDAPEST, JULIUS 23.

XXIX. évfolyam.

KIRÁNDULÁS A RETYEZÁTB.

MAGYAR koronaörökös folyó hó 30-án érkezik

A Hunyadmegyébe, hogy zergére és sasra

vadászszon a Retyezátnban. Gróf Teleki

Samut érte a szerencse, hogy vendégeként fo-

gadhasa az ország leendő királyát. A vadász-

terület a Kendeffy-család tulajdona; attól tartja

haszonbérben gróf Teleki a vadászati jogot.

A koronaörökös Óralja-Boldogfalván, néhai

Kendeffy Árpádnak izléssel és nagy költséggel

épített kastélyában fog szállásolni fenséges ne-

jével együtt. Onnan az itt tartózkodás tíz napja

alatt körülbelül két izben fog felmenni a va-

dászállomásra a Zenoga tóhoz. Az egész tíz nap

vadászatra van szána, s a tervezett megszakí-

tás csakis a lent maradó főhercegasszony meg-

látogatása végett történik.

Itt nem lehet visszatérni, mint a görögnyi

havasokból, minden estére. Fölmenés és lejárás

egy-egy napi utat, kilencz-tíz órát tartó folyto-

nos lovaglást és gyaloglást vesz igénybe.

A Zenoga.

A Retyezát-csucs háta mögött délen, elvá-

lasztva egy mély völgy által, 2100 méternyi

magasságban fekszik a Zenoga-tó. Gyönyörűsége

ges alkotása a természetnek. Vize oly tiszta,

hogy a fenékén levő vörhenyes kőlaposkák,

mint valamely mesteri mozaik látszanak át

rajta; és annyira üde, hogy nagy bőséggben

tenyészik benne a pisztráng, a havasi kristály-

vizek eme kényes állatkája.

Három oldalon 100—150 méternyi magas,

csupán futófenyővel és kőtblákkal borított

hegység krátereszerűleg környezi a havasok eme

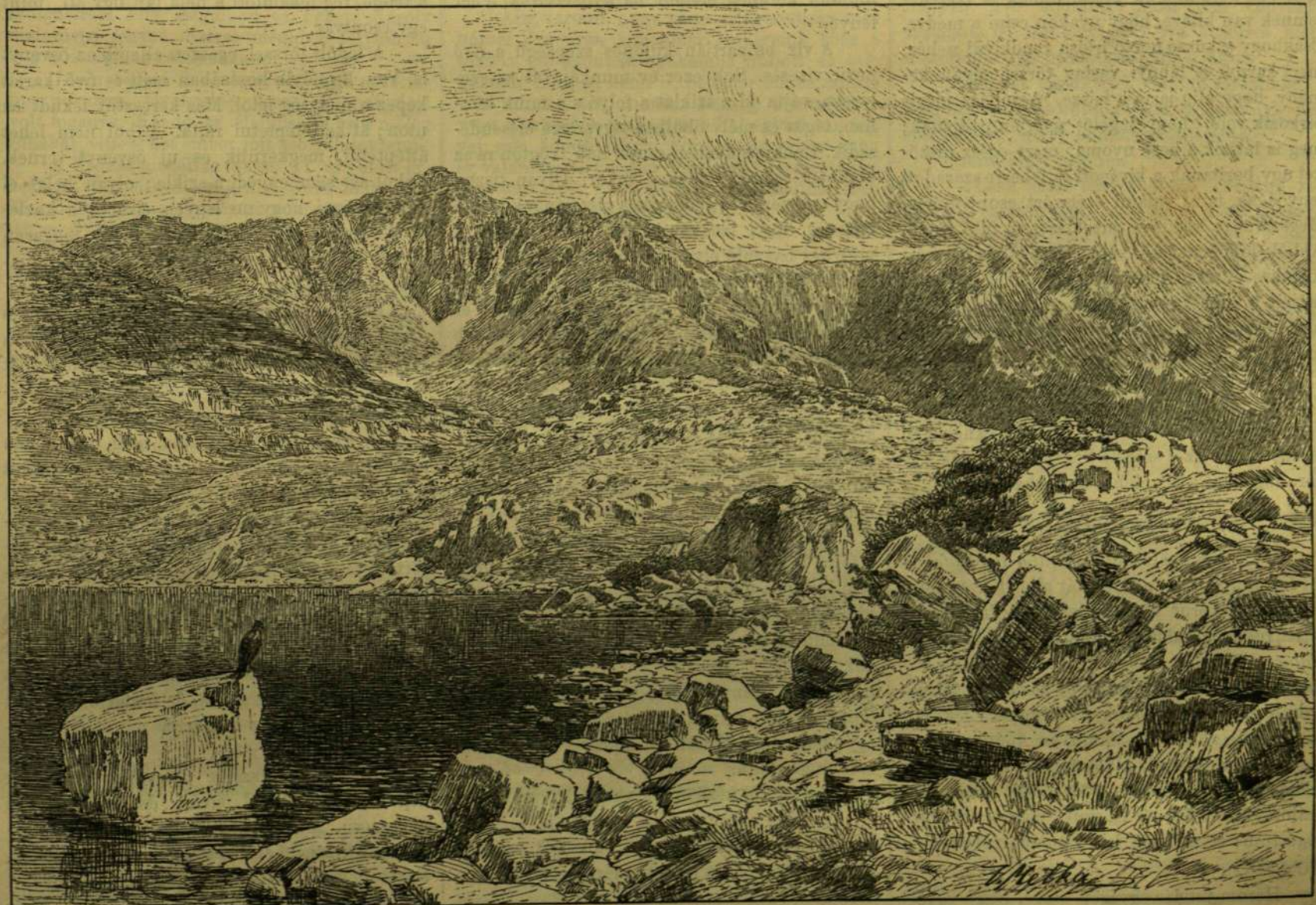
szép tündérét; azokból erednek jéghideg forrá-

sai, a melyek bőven látják el vízzel az esztendő

minden részében. A negyedik oldalon, dél felé,

oly vastag érben van a lefolyása, hogy felül-

csapó malmot hajthatna azonnal. Szikláról

A ZENOGA-TÓ A RETYEZÁTBAN. — MELKA VINCE RAJZA.

sziklára ugrik, folytonos vizeséseket képezve, már addig is hosszú utat téve meg, a míg a fenyvesnek tetejét elérheti.

A tó nagyságát körülbelül 10 holdra számítják. Mélysége a közepe táján 15 öl.

A Zenogán kívül még több tó is van a Retyezát-hegységben; a névvel bíró nagyobbakat kilenczre tessük; 2000 méternyire fekszik mindenik a tenger színe fölött. Legnagyobb és legszebb valamennyi közt a Zenoga. Annak partjain tanyáznak a zergevadások; ott lesz a koronaörökös főúrája.

Ezt a vidéket különösen jellemzik a részint szétszórt, részint egymásra halmozott kőlapok, a melyek nagysága $\frac{1}{2}$ □ méteről 10—20 □ méterig változik. Meglepi az embert a természetnek amaz alkotó hatalma, a melylyel ezeket a a meglehetősen szabályos alakú, egész hegyoldalakat és mezőket elborító, számlálhatatlan mennyiségű kőlapokat előállította. Ugy állította elő, hogy a gneiszt-gránit sziklarétegei közé beszívároga a viz, és a mikor megfagy, repesztgeti, darabolja folyvást az óriás sziklákat.

Ezeknek a sziklavidekeken nő a futó fenyő, veszedelme a juhnyájnak, biztos tanyája a medvének s jól rejtett legelője a félénk zergének.

Sajátságos növény, a melyről a vasuton utazó és ujságot olvasó közönség legfőleg egy-egy angol kertben szerezhet némi kis fogalmat.

Egyetlen töről tíz-tizenöt törzs hajt ki. Nem fölfelé nőnek azonban, hanem a föld színével párhuzamosan minden irányba egész kerekben. Bizonyos távolságban ágakat bocsátanak le a törzsek; azok új gyökeret vernek és kuszának az ágak tovább. Egyetlen öt elborít akkora helyeket, a mekkorákra Budapesten házat építene az ember.

A juhászok folyvást irtják a fenyőt, mert a hol az uralkodik, ott nincs legelő. Nő ugyan gyér fü a kuszó ágak közt, de ahhoz a juh nem igen tud bejutni s ha bejut, annak a veszedelmnek van kitéve, hogy nyakon csipi a medvé. Csakhogy a kuszó fenyő irtása rendkívül nehéz, mert karnyi és lábnyi vastag törzse olyan kemény, hogy alig járja a fejsze. A juhász mégis birkozik vele, hogy legelőt nyerjen nyájának; meg is látják a keze nyoma, mert egész mezőket úgy borítanak a kivágott és fehérre száradott fenyőágak, mint valami szétszórt csont-tömeg. Megszáradva kiváló jó tüzelőszert a futó fenyő. Abból lobognak fel sötét éjszakákon a mérföldekre ellátzó pásztortűzek. Azzal melegíti üstjeit a juhász, a kinek a kintartózkodás három hónapja alatt nincs szüksége gnyfára, mert a szén nem hamvad el soha tűzhelyén. Ez a futó fenyő és a sürtő kőhasábok borítják a Zenoga felett lévő hegyoldalakat, a melyeknek egy részét képünk feltünteti s a melyeknek élén férfias élvezeteket szerető koronaörökösünk zergére fog lesni a közelebbi napokban.

Ut a Zenogához.

A királyfi szállásától, *Óralja-Boldogfalvától* föl *Malomvizig*, a Retyezát alatt fekvő szélső faluig jó szekérut vezet, részint a Traján-utja felett, részint azzal párhuzamosan. Jobbra-balra: *Nalác, Szacsal, Poklisa, Kernyesd, Unesukfalva* községeiből uri lakok és kastélyok látszanak, a gróf Teleki György, b. Nopcsa Elek, Pogány Ádám, Kendeffy Samu és Apáthy István alezredek tulajdonai. Malomviz főbirtokosa is a Kendeffy-család; azé a 150 méter magas kőszálon fekvő *Kolczvár* is, most már festői szépségű rom; a melyről hadd mondok el röviden egy regét!

Három tündér egyezett össze, hogy egyetlen éjen át várat épít mindenik saját sziklájára;

az első a dévaira, második az aranyira, harmadik a Kolczra. A dévai és kolczi így szólottak: Fölépitem, ha isten megsegít. Az aranyi önbizakodottan vágta vissza, hogy ő isten segítségével nélkül is fölépíti.

Reggelre a dévai és kolczi várak ragyogtak a napfényben; az aranyi romban hevert. Most már bősztülté lett az elbizakodott tündér s fölkapván vakoló kanalát, neki hajított a tündöklő Kolczvárnak, hogy leüljön. A kanál azonban rendkívül nagy volt s félutig sem érve lecsapódott a Sztrigy partján egy sziklába; abba mély gödröt vágott, épen olyan alakut, mint egy kanál, a melynek közepén ma is bőven bugyog a *kaláni* fűdő meleg vize s vastag érben foly ki a nyele helyén. Fűdőnek használták már a rómaiak is. A tündérnek országa, természetesen, még az övéknél is régiebb.

Az arany tündér még bősztülté lett, hogy nem érhetne el célját s minden töle kitelhető erővel hajított neki a második kanállal a Kolcz várának. Ennek azonban igen sok erőt adott s az óriás kanál magasan repült el a Kolcz fölött és leütötte a havas legmagasabb csúcsát. Azért hívják azt azóta Retyezátnak, mert le van csonkítva a teteje. Olyan, mint mikor a czukorsüveg tetejét leütik késsel.

Az arany vár sohasem épült föl; a dévai és kolczi azonban fennállottak évszázadokig és évezredekig. Ma is állanak romjaikban s régmúlt idők sejtelmével föltik el a lelket.

Boldogfalvától Malomvizig fölérhetni két óra alatt. Ottan le kell szállani a kocsiról és hegymászáshoz szokott apró lovakra kerekedni.

Már messziről látszik az óriási hegység ketté nyílása, a melyen tündöklő tiszta havasi folyó rohan ki a tőre. *Nagyvíznek* s néhol *Sebesnek* hívják; az hozza magával a Zenoga gyöngyeit is; Váralfán alól, a hol egyesül, főtáplálója a híres Sztrigy folyónak.

Ennek a folyónak partján meredek sziklák közt vezet fölfelé az ösvény jó négy órányira. Illatos fü nő a partokon, a hegyoldalakat pedig mogyoró, hárs, nyár és tölgyfa borítja. Fentfent, a csúcsok felé, sziklatömbök és omladékok meredeznek, a melyeknek repedéseibe bámulatot keltőleg eregeti be gyökereit a fehér fenyő.

A víz balpartján különös szépségű a *Kró* nevű vizesés. Sok ezer év munkájával szeszélyesen vágja ki a sziklát a folyó s a mint lerohan, tágas és mély öbölben egyszerre elcsendesedik. Rohanás közben csupa hab; rögtön rá az öbölben csöndes, fényes tükör. Olyan tiszta, hogy egészen átlátszik rajta a pisztrángok játéka meg öt ölnyi fenéken is. Ez lenne szüda, a melyhez hasonló élvezetes nincsen sehól!

A vizen kétszer átgázolva és fentebb haladva, egyszerre csak megdöbben az utas és megáll, mert azt hiszi, hogy nem lehet tovább haladni. Meredek sziklaél zárja be a völgyet, a mely mellett nem látszik semmi átjárás. A vezető mosolyog és tovább visz; a sziklaélet megkerüljük egy szűk kanyarlaton, a melyet a folyó készítet. Visszanézve megint úgy átnyomul a *Gorganu* nevű sziklaél, hogy az utas nem értheti, hogyan lehetett átjutni mellette.

Megint szélesedik valamennyire a völgy; a folyó két ágra oszlik; erdőből tör elő; négy órai lovaglás után pihenni dől a társaság enyhítő árny alá a zöld fűbe. Ezt a részt itten, a feláraduló rendes állomáshelyét, *Gura Zlatyina* nevezik.

Eddig könnyű az út; lóháton jöhetni bizony. Csak két helyen kell átgázolni a vizen s egy pontnál a sziklafalhoz lapulva tapogatózni tovább a pallón.

Ezen felül kezdődik a valódi havas.

Indulás után mindjárt erdő közé vezet az ösvény, a melynek fái alatt, szikláról sziklára szökkenve, a Nagyvíznek már csak egy ága cseveg.

Ezt a meredeken emelkedő erdőséget

«*Cioca porumbelului*»-nak hívják, a mi annyit tesz, hogy a *galamboska csúcsa*. Elején csak a sudar bükkök bámultatták magokat, csakhamar fenyvek is vegyülnek a bükkök közé, míg a tető körül egészen elmarad a bükk s az utas benne van a legszebb fenyvesben.

Ott, a hol még vegyesen vannak, a vegyülésnek gyönyörű játéka fordulnak elő. Ugyanazon töről látszik kinőve lenni egy bükk és egy fenyő, mintha versenyeznének, hogy melyik birja magasabbra emelni koronáját az ég felé. Más ponton két bükk között derékon bujt át a fiatalabb fenyő. A két bükk odaszorította, mintha meg akarnák fenyteni, a miért az ő tartományukba tolakodott.

Kövek és fagyókerek által képzett meredek lépcsőzeteken, a mint kijut az ember a tetőre, egyike terül elébe a legfőlségebb láványoknak. Kövér fűtől borított tisztás hegyelen áll; alatta közvetlenül a melyben fenyvesek sötétlenek. Hosszúak hegy, kerekded hegy egymás mellett, mintha kedvteléből alakította volna valamely óriás gyermek. Azok felett a tulsó oldalon a klopotivai és bánáti havasok, alantabb fenyővel borítva, fentebb kopáron, közbe-közbe magasan fekvő zöld völgyekkel vonzva. Bal-kézre, a hegyél folytatásaként, meredeken felszökellő fenyves; annak tetején kopáron álló roppant sziklahalom, mintha emlékül volna egymásra hányva sok ezer kőhasáb. Azt a kőhalmot s arról az egész havasrészt «*mormentu fati*»-nek hívják, a mi annyit jelent, hogy a *leány sirja*.

Ennek a havasnak oldalán a fenyves mély csendjében csavargós emelkedésekben vezet át az ösvény. Roppant fenyőszálak hevernek, önsúlyoktól s a kortól, vagy a szélvészről ledöntve mindenfelé. Némelyik már elmállott és darabonként foszlik szét, hogy a föld közé vegyüljön. Némelyik azon ép még; ha levihetné az ember, jó pénzért adnának érte. Némelyik a lábán száradott el; rendre töredezként le az ágai, a teteje, rég lehámlott a héja is; úgy áll, mint egy csontváz.

A ledőlő törzsek egészen ellepik az ösvényt is. Van, a melyik hosszában esett és óvó karfát képez a mélység felől. Más keresztül fektet az uton; át kell léptetni rajta. A hol nem lehet átléptetni, megkerülük és új ösvényt vernek. Néhol azt sem engedi a szikla; olyan helyt el kellett vágni, hogy ne legyen elzárva a közlekedés. Ugy is dült némely fa, hogy magasan fekszik az ösvény felett keresztül, mintegy diadalkaput képezve.

És a romok között ott emelkedik az élet s diadalmaskodik az enyészeten. Az erő teljében levő izmos szálak és most izmosodó fiatal fenyők alig hallható légny susognak, zöldelnek, tetejökön lengetik a piros fenyőbalmát.

De ime megint pusztulás, még pedig nem szörványos és rendszeres, hanem tömeges, mint a csatatéren a halál! A tető felé egész terület letarolva hever; keresztül-kasul fekszenek egymáson a letördelt fenyőszálak. A vihar ki-tört egyet-kettőt; azok a mint ledőltek, magokkal rántottak tizet-husztat. Ott fekszik valamennyi megföhredve.

Itt is egy gyöngéd kép! Fiatal fenyőszálát fordított ki a vihar tövestől. Két kortársára dől s azok meghajoltak alatta, de fentartották, mint két katona a hogy fentartja az elesett harmadikat.

Ezenfelül egyszerre megváltozik a tájék képe. Véghetetlenül sivár, de sivárságában nagyszerű. A fenyvesek elmaradnak s az egészen áttekinthető széles nagy mezőn csak szerzetesét heverő kőlapok, borsika és futó fenyő. A szél csipősen sivit s az utas, ki előbb egypár órával a nyári kabátot is nehéznek érezte,

most ugyancsak magára gombolja a legvastagabb télt is. Ez az *Arages havas*, melynek sivárságát nem enyhíti egyéb, csak egy-egy szét-szórt juhnyáj, melyet a távolban alig lehet megkülönböztetni a kövektől, és a hidegen szivárgó vizerektől.

Egyik pontjára faoszlop van ásva, az a *halászkok sirját* jelöli, «*Mormentu piscarilor*». Vezetőnk elbeszéli, hogy valamelyik esztendő októberében két bátor halász ment a Zenogához, mert ott akkor lehet pisztrángot fogni. A szegény állatok érzik a fagy közeledtét s mind a lefolyáshoz gyűlnek, hogy menekedjenek. De nem menekedhetnek, mert a szikláról sziklára ugró patakon nem tudnak leuszni. Olyankor csak álljon oda a halász a kifolyáshoz és kezével merheti a drága sok halat, a mennyit csak elbir. A mi halászaik is megtöltötték átalvetőjüket és indultak haza. De az Aragesen megfagyalták őket a szél; tavasszal találták fel csontjaikat és a halak szálkait az átalvetőben.

Ettől az elbeszéléstől még jobban megfázik az utas s ugyancsak nógatja lovát, a mely alig tud már körül köre lépni a fáradtság és hideg miatt.

Sivár gondolatok közt, dideregve ér tetőre a társaság s egyszerre kitör ajkairól a gyönyör és meglepetés kiáltása. Ott terül el lábainál mélyen, bűbajos szépségben a *Zenoga*. Vize reszket és átlátszó. Az utas leugrik lováról s felejtve törődöttségét, siet a sziklákon lefelé, hogy lássa közelebből és érintse az elbűvölő tó vizét.

Kirándulás a Zenogához.

Hunyadmegye 67 esztendő főispánja, Pogány György föltette magában, hogy személyesen fogja megjárni mindazon helyeket, a hová királyának fia készül. Látni akarta és ismerni, ha szükség lesz rá, felvilágosítással szolgálni. Mondották eleget, hogy nem öreg embernek való ut. Mind hiába!

Folyó hó 11-én utazott ki Malomvizre. Ott meghalt és 12-én reggel indult a Zenogához. Kiseretében volt öcsese, Pogány Ádám, a járás szolgabírája Puy Zsigmond és Fekete Károly malomvizi jegyző. Szíves meghívás folytán én is a társasághoz csatlakoztam.

12-én reggel 6 órakor indultunk apró falusi lovakon. Gyakorlott vezető Klopotiváról volt fogadva. Két ló az élelmiszert és a meleg ruhákat vitte; hét ember jött szolgálatot tenni.

A Krónál megállva kissé, 11 óra előtt érkezünk déli állomásunkra a *Gura Zlatyihoz*. Kiserőink tüzet rögtönöztek s fanyáron sütittek meg az utközben vásárolt pisztrángot. A fanyársat fölszurtuk magunk elébe halastól, úgy ettük róla zsebkésünkkel az izletes falatokat. Pihenésünk csak 12 óráig tartott; akkor elindultunk s 4 órakor érkezünk a Zenogához. Ottan másfél órát pihenve, oldalvást alább kerültünk, hogy valamely juhásztanya közelébe érjünk éjszakára.

A tanyát elérve szállást kértünk s fölajánlottak két épületök közül az egyiket, a kamarát. Belé néztünk, de nem kaptunk kedvet elfoglalni. Fenyőfából van összeróva, úgy, hogy a szél szabadon jár át rajta mindenütt. Földszintjén három gerenda hidlásként van átvonva, de csak azért, hogy tartsa. Gerendák lent vannak, hogy guggolva kell járni benne. Oldalain kifordított juhőrök véresen csüngenek. Azok a tömlők, melyekbe a télire szánt turót tessük. A kakasulőről subák és gyapjucsomagok csüngenek alá.

Dehogy volt kedvünk ottan hálni!

Kimentünk és tüzet tetettünk, a melyre egészben hoztunk embereink a kidült fenyőszálakat. Közben mind élesebben fújt a szél és tornyosultak a fellegek. Óvatosságból jónak láttuk mégis ágyat készíteni a kamarába. Abból állott, hogy zöld fenyőgalyat horrtak be embereink.

Meguntunk nap folytán a csupa száraz eleddel: bálmot rendeltünk a juhásznénál. Készített is egy kormos rüzstben valamit, a minek alkatrészei: kukoricázst, friss sajt és juh-vaj.

Kitette a tűz mellé a gyepre előnkbe. Embereink meg deszkaszélből kanálformát faragtak számunkra s hozzá láttunk a szokatlan eleddelhez; alig hogy megízleltük, mindjárt odaadtuk kiserőinknek; a főispán és a szolgabíró juhtejet ittak fazékból, ettek hozzá hideg puliszkát s azt mondták, hogy felette jó.

Mulatságot is rendezett a jegyző. Jól felpálkázta a kiserőket s a juhásznét, meg a szolgáloját is; akkor felszólította, hogy tánczoljanak. Az öreg juhász furulyázott. Ugy kirakták a hórát meg a hatzegánt, mintha egész nap pihentek volna.

Közben beszélgettek a királyfi jöveteléről. A velünk jött falusi nép egészen érti annak jelentőségét s igyekezett a havasiakkal is megérteni, hogy milyen nagy dolog, mikor ide jön a «*dicoru imperatului*». A havasiak közönyösen néztek; nem sokat vették számba az egészet. El kellett mondatnunk, hogy az a legnagyobb ur a világon, a ki arany tányérből eszik, kinek a szakácsa is főbb, mint egy gróf. Az volt a czélunk, hogy aztán viseljük tisztességesen magunkat; a kutyákat ne ereszkék a kisérőre; a nyájjal ne zavarják meg a vadászatot.

Mert ez a havasi nép vesztettül keveset törődik a polgári társadalommal. A hogy vonultunk fel, találtunk eleget, a ki kucsmáját sem bilitette meg. Egyikünk-másikunk magyarázgatta nekik, hogy a ki ott közből jő, az a «*maria sa fisanu*». Bánták is ő! Még a szolgabíró sem méltatták köszönetére.

A míg a nép dévajkodását néztük, leereszkedtek a fellegek s megfázott a hátunk. Akármilyenek látszott nappal a kamara, most megindult mindenünk feléje.

Azonban hogyan jussunk be, hiszen koromsötét van és gyertya nincs?

A juhásznét nagyot bámult, mikor gyertyát kértünk. Minek az neki, mikor három hónapon át éjjel-nappal ég a tűz!

Egyik emberünk mégis készített össze-csombolygatott fagyuból valami világító eszközt; annak a fényénél bebukdácsoltunk s nyergeket téve fejeink alá, lefeküdtünk egymás mellé a fenyőágakra.

A szél fújt keresztül; az eső nemsokára hullani kezdett; a juhászok nyagokat kurjantottak, talán a medvének. Fejük mellett kívül folytonos zörög és mindenféle ocsmány hang hallatszott. Reggel tudtuk meg, hogy négy fekete számár volt odarekesztve.

Emlékezetes egy éjszaka volt!

Alig vártam, hogy kissé feléledjek, már három óra után kimentem embereink közé a tűzhöz. Ott azonban nyakamba hullott az eső. Fáztam kinn is, benn is, pedig velem és rajtam volt minden téli ruhám. Bezzeg behuzódtam most a juhászok tanyájára, a hol együtt van tej, vaj, sajt, köpülő edény, kormos üst, vizes suba és valamennyi bocsor kapcsája! Bezzeg elfelejttem most, hogy tegnap olyan kiállhatatlan bűzösnek és piszkosnak tetszett.

Főispán ur is megfázott, nagy bundája daczára a hálósobában s elgyötörte oldalait a faágakon is átérző köfkehely; ott volt csakhamar az egész társasággal együtt mellettem.

Minden helyzetnek van költészete. A fiatal szolgáló szép fogait nem győztem bámulni és irigyelni; még köpültem is helyette s a vén juhász helyett: hadd lássam, milyen nehéz az ő kenyérkeresetök.

Tűrhetőleg éreztük volna magunkat, de a füst gyötört irtóztatólag. Majd kiette a szemünket. A társaság egy része kétségbeesett az eső miatt; megint a kamarába húzódtak és lehevert a nyughelyre.

Addig s addig, hogy megembereltük magunkat s az eső daczára indulásra készültünk. Szíves házigazdánktól suhóg bankókkal elbucszva, meghajogtuk a juhásznénak, hogy tiszta inget vegyen ám ő is, meg a fáta is, mikor itt lesz a legfőbb ur fia.

Hat órát gyalogoltam folyvást lefelé a sziklák s két órai pihenés után lovagoltam négyet. Nem tudom megmondani, hogy mi esett jobban Fekete Károlynénál: a pompás csirkebecsinalt-e, vagy a puha vetett ágy.

Annyi igaz, hogy életem legnagyobb élvezetei közé tartozott mindkettő.

Saját kényelmünkön azonban még jobban örültünk mindnyájan azon, hogy az az öreg ember, a főispán, a kinek a meredélyeken is lóháton kellett lejönnie, mert nem bírta a gyaloglást, leérkezett épen.

S itthon a városban még panorámás bódé ütött tanyát az ablakom alatt! Hát tud-e olyakat mutatni festve is, a milyeket én igaziban láttam!

RÉTHI LAJOS.

A FEJEDELEMNÉ GALAMBJAI.

TÖRTÉNETI RAJZ.

Irta P. SZATHMÁRY KÁROLY.

— Vége. —

VIII.

Nehéz annak vigasztalni, ki maga is vigasztalhatatlan. E szomorú szerep jutott szegény Apaffy Mihálynak, midőn menyasszonyának tudtára kellett adni, hogy a kegyetlen parancs gyors távozásra kényszeríti.

A meglepő tudósításra Katalin, mint letört virág, eszméletlenül dől karjai közé és több perc mult el, míg völgyének sikerült őt eszméltre hozni, midőn görcsös zokogásban tört ki, melyet sehoggy sem akartak a máskor könnyen jövő könyvek enyhíteni.

Hiában mondta neki völgyének, hogy valószínűleg csak néhány napra kell távoznia s talán nem is Bécsbe, és hogy mihielyt a valószínűleg félreértésből származott parancs elintézve lesz, azonnal sietni fog vissza. A nőnek ilyesimben különös előérzetet adott a természet; Katinka is úgy érezte, hogy az elválás ha nem is örök, legalább is hosszú lesz és vigasztalhatatlan volt. De a balsors hatalma előtt elvégre is meg kellett hajolni: válni kellett.

Az elválás szívszaggató volt s midőn Apaffy szeretett menyasszonyát utoljára megeskölta s az elájult édesanyja karjai közé helyezte: Katinka arca fehérebb volt menyasszonyi köntösénél és oly halvány, mintha halott fejét fedné a menyasszonyi mirtus-koszorú.

Midőn kicsiny, de ez ünnepélyes alkalomra földszített hálósobájában és még menyasszonyi köntösében magához tért: a közeli sátorból behallszott a vidám cigányzene, mely a szíve mélyén lévő fájdalmat most már könyökké szaggatta fel, mintegy gnyulva a sorsot, mely a szerencsétlen menyasszonynak jutott.

A könyvek enyhítettek valamit fájdalomán; s még ezeket is letörölte, midőn szobaleánya Keszéi Jánost, Apaffy komornokát jelenté.

Intett, hogy bejöhet.

— Csak azért bátorkodtam bekérözni kegyelmes asszonyom, mivelhogy Küküllővárra sietek, hogy a társzekereket elindítsam; s megakartam kérözni, nem parancsol-e kegyelmes asszonyom valamit?

— Köszönöm kegyelmednek jó akaratját komornyik uram: nem kívánok egyebet, mint azt, hogy vigyen magával négyet galambjaim közül; kössön nyakokra *fekete pántlikát* és tudósítson róla, ha szegény urammal valami nevezetes történik. Szegény uram meglehet, nem érhet reá; de az is meglehet, hogy még sem engednék neki.

— Meg lesz kegyelmes asszonyom; hűségesen parancsára állok, a míg csak élek.

Az ifju fél térdre hajolva ajkaihoz emelte asszonya kezét s szemeiben könyvekkel távozott.

IX.

A koczka fordult: a török félhold aláhatatott Magyarország földje felől. Megtörtént a nagy zentai csata; a híres szavojai Eugen kisorsította a törököt Magyarország földéről s a karloviezi béke pontozatai szerint a szultán végkép lemondott Erdély birtokról.

Többé nem volt szükség még árny-fejedelmre sem Erdélyben; — nem is igen beszélt arról senki.

ALEXANDRIA BOMBÁZÁSÁNAK MEGKEZDÉSEKOR. — AZ ANGOL ADMIRAL-HAJÓ ORRÁN.

És jöttek egymásután vissza Katinka galambjai. De Hiób-posták voltak azok s nem hoztak zöld ágat, mint egykor Noénak; nem hozták a remény zöldjét, hanem a kétségbeesés fájdalmas csapásait.

Az első galamb.

«Kegyelmes asszonyom — szolt az első levél — fájdalom, nem irhatok semmi örövendest. Szegény urunkat lemondatták a fejedelemségről: de császár megbiztatta jószágai és eltartása iránt. Csak eresztene nek innen haza bennünket, mert urunk igen szomorú. De bizunk istenben, talán jót ad. Engedelmes, örökre hű szolgálja Keszei János.»

A második galamb.

«Kegyelmes asszonyom — hangzott a második levél — már én csak szomorú hírt irhatok nagyságodnak. Urunknak oda kellett adni a szultán adtaatbnámetségéből irományait; lakásunk elé mintegy tiszteességgel őrseget rendeltek: de csak annyit jelent biz az, hogy rabok vagyunk; urunk abban jár, hogy haza ereszszenek, nem bánja már a szegény, akármilyen történetek egyéb. Bizunk istenben, ki sorsunkat talán jobbra fordítja. Kézeskölő hű szolgálja Keszei János.»

A harmadik galamb.

«Kegyelmes asszonyom — így szolt a harmadik levél — az isten csak nem akarja jobbra fordítani sorsunkat, ám-bátor Kinszky gróf kancellárius uram váltig biztatja szegény urunkat. Dehiában: kardinális Kolonics uramnál van a főhatalom, ki szívéből gyűlöli mindazt, a mi protestáns és magyar. Ez a rossz ember nyíltan megmondá urunknak, hogy többé Erdélybe vissza nem térhet és császár kegyelmére is csak úgy számíthat, ha e szándékáról lemond és kátholizál. Különben nem mondhatnám, hogy rabként tartanak, mert urunkat megbeesülik, egyre hívják hol mulatságra, hol vadászatra; egy napot is alig tölt idehaza. Csak legalább Nagyságodat felhozathatnók, — türethetőbb lenne az állapotunk. Az Isten lágyítsa meg irántunk a császár szívét s vigasztalja meg Nagyságodat, szívéből kívánom. Engedelmes hű szolgálja Keszei János.»

A negyedik galamb.

«Kegyelmes asszonyom — ez volt írva az utolsó levélben — sokáig gondolkodtam, ha megírjam-e nagyságodnak a legrosszabbat is, hogy a rossz emberek még saját urunk szívét is

elfordították tőlünk. Valami szép, fiatal özvegy D... grófné úgy látszik hatalmat vett ő nagysága szívében, úgy hogy most már nem is igen gondol többet reánk és Erdélyre. Most is, hogy levelet írom, pedig már rég elmúlt éjfél, urunk még mindig oda van. A jó Isten vigasztalja meg Nagyságodat, hogy tudjon elfelejteni bennünket, mert én ugyan többé nem tehetem. Holtig hű szolgálja Keszei János.»

Midőn Katinka e sorok végére ért, egyszerre fölsikoltott s életjel nélkül borult reá a szerencsétlen levélre.

A sikoltásra kirohant édes atyja s költögetni kezdé leányát: de midőn az semmi édes szóra

támadását s az egyiptomiak önvédelmét ábrázolják. A hatalmas angol hadihajó bemutatott kis részében s mellette az egyszerű földből készült bástya tökéletes védelmi szereivel mintegy előképet nyújtanak a már ismert események fejlődéséről.

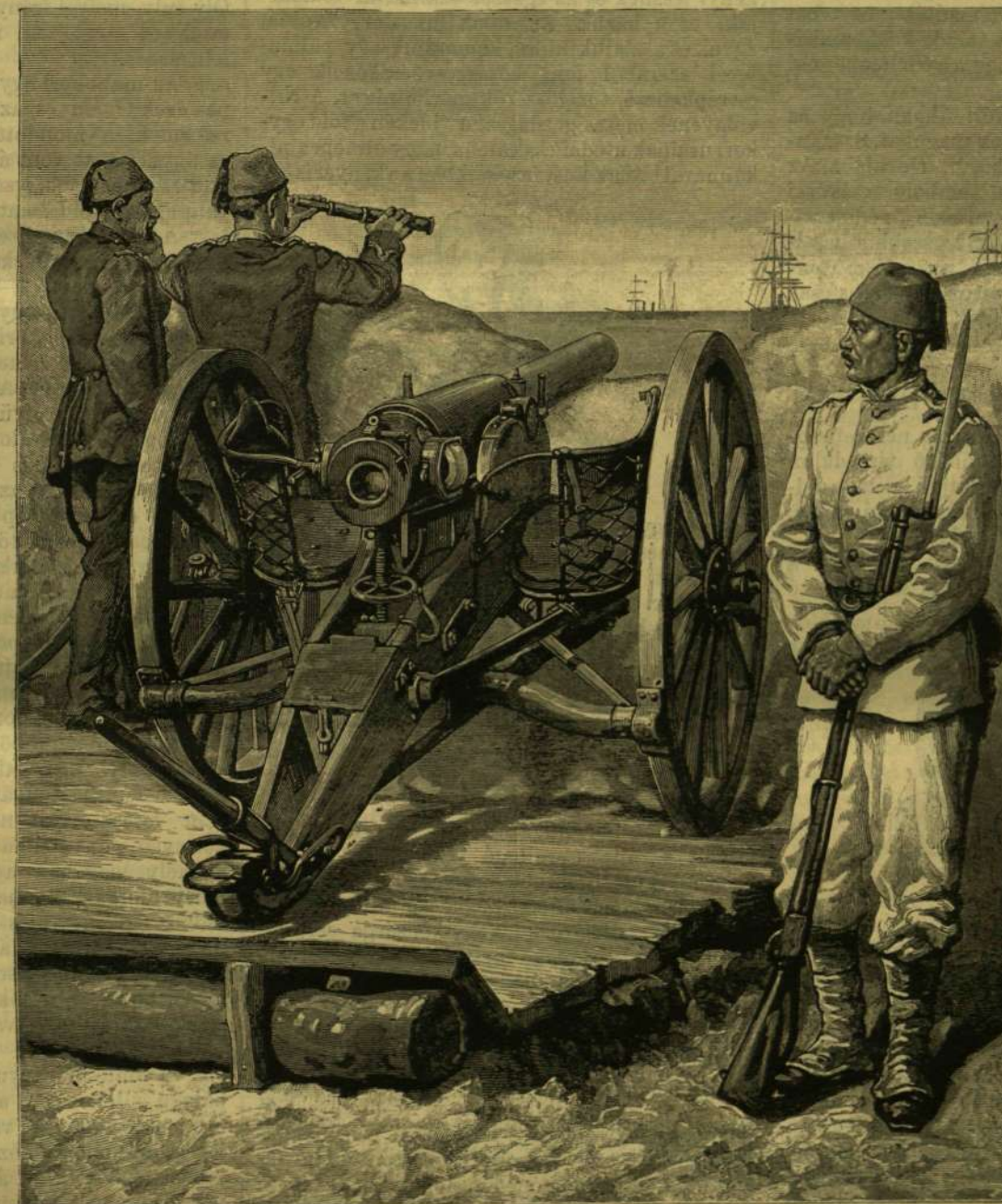
Egyik képünk azt az idegesítő jelenetet tünteti föl, midőn a hajó személyzete az ágyúszörnyek lövéseinek a hatását lesi a lövöldözött erődökön, városokon. Minden ép kézláb ember künn van a hajó oly részében, a honnan akadálytalan kilátása nyílik a golyók célja felé. Kivált éjjel borzalmasan szép lehet a tűzijáték, midőn az ágyúnak nevezett romboló ércszörnyeteg haragosan elbődül s a torkából kilökött löveg sivitva hasítja a levegőt, fehér ívonalat rajzolva a levegőbe s lecsapva a célba vett pontra, melyről, ha véletlenül éppen szerkesztői vagy épenséggel lőportár volt, földet-tengert

meგრázó robbanás, vörös láng és fekete füst kivetődése a felelet márnehánymásodperc alatt a lövés eldördülte után, mire a lángnyelv, mint a kígyó nyaldosni kezd maga körül, s rövid időn kigyulad egy ház, távolabb egy másik, aztán egy harmadik, míg egyszerre a lángtenger egy egész utcát, városrészt elborít, s vakító vörösre festi az égboltozatot, elhalványítja rajta a csillagokat. Pokoli szép látvány lehet az!

Másik képünk az egyiptomi védősereg egy szál tábori ágyúját mutatja be. Gyöngye földhanyás mögé rejtve, ilyenekkel felelgettek az egyiptomiak az angolok vastag páncél által védett ágyúszörnyei-nek. Lövése lövéssel feleltek; de mit érhetek el fegyvereik e tulnag hátránya mellett? Ott halt el a szegény katonája ágyúja mellett.

A tudósítók, kik szemtanúi voltak a bombázásnak, s az egyiptomiak védekezésének, egyhangulag azt jelentik, hogy ezek a leghősiesebben viseltek magukat.

Anglia egész hajóhadat küldött Alexandria kikötőjébe s Seymour admirál alatt a tengeri erejéről híres brit birodalom legjobb és

ALEXANDRIA BOMBÁZÁSÁNAK MEGKEZDÉSEKOR.

KRUPP-FÉLE ÁGYÚ A MEKS-ERŐDBEN.

többé meg nem mozdult, a nagy vitéz ember egy jaj-kiáltással maga is eszméletlenül terült el a tornász kövezetén. A kis galambok, mintha sejteneék pártfogónójuk veszedelmét, nyugtalanul röpkedtek körül.

Apaffy Mihály pedig csakugyan ott halt meg Bécsben, mint fiatal agg, s a szép jószágokon testvériesen megosztottak a jó Bethlen-atyafiak.

ALEXANDRIA BOMBÁZÁSÁBÓL.

Egyiptom legszebb városának elpusztulása s ennek következményei veszik igénybe mostanában első sorban a közérdekeltséget. E világtörténelmi fontosságú katasztrófa ismertetéséhez ezuttal két képpel járulunk, melyek a helyszínén készült vázlatok után az angolok

az utóbbi háborúkban már kipróbált hadihajói állottak. Hogy csak egy párt említsünk föl közülök, ott volt az «Inflexible», mely 11,400 tonna súlyu s rajta négy óriási ágyú van, melyek mindegyike 81 tonna súlyu, míg a hajó vértézete 16—24 hüvelyk vastagságú. Ott volt a 8540 tonnás híres «Temeraire», rajta nyolcz 25 tonnás s négy 18 tonnás ágyúval, 8—10 hüvelyk vastag vértézettel; továbbá a «Superb», mely 9100 tonna súlyu, négy 25 tonnás ágyúval, s melynek vértézete 10—12 hüvelyk vastag, a «Sultan» 9290 tonna súlyu, nyolcz 18 s négy 12 tonna súlyu ágyúval; vértézete 6—9 hüvelyk vastag; az «Alexandra» 9490 tonnás súlyu, rajta két 25 s tíz 18 tonna nagyságú ágyú s vértézete 8—10 hüvelyk vastag. Ott voltak még a «Monarch», «Invincible» és «Penelope» nagy vértézett hajók s ezenkívül 5 ágyúnaszád.

Alexandria kikötőjében egész a város faláig egymást érik az erődítések. Az ó kikötő külső részének déli partján volt a Tsale-erőd, azután

Marsa el-Kenet, majd Adjen, Fort Caffarelli vagy Napoleon, Fort Gabarria, Fort Cretin s még mások, mindenek felett pedig a Marabut-sziget érdje. De mindezek nagyrésze régi, elhanyagolt katonai munkák voltak, melyek az angol hajóhad nagy ágyúinak és hatalmas bombáinak nem bírhattak ellenállani. Az angoloknak nagy előnyük volt továbbá, hogy már ben voltak a kikötőben s nagy hajóhadukkal az összes erődot egysezerre támadhatták meg.

A nyugati régi kikötőbe (mert az új kikötőt nem használják s a bombázás alatt is elhagyott volt) három ut, vagyis csatorna vezet be. Egyik, mely a városhoz legközelebb esik, a «Corvette-szoros», nagy hadihajókra alkalmatlan, legnagyobb mélysége csak 17 láb. A másik, a «Boghaz-szoros» már mélyebb, egy helyen 27 lábnyi, de általában igen keskeny, alig szélesebb ezer lábnál. A legalkalmasabb a harmadik vagy nyugati csatorna, a «Marabut-szoros», mely mintegy 600 méter széles s átlag 25–27 láb mély. Az itt levő erődotok támadták meg tehát legelőször, de egyuttal megtámadták s bombákat ve ettek a városra is, hogy a védelmet annál nehezebb tegyék.

Minden tudósítás egyetért abban, hogy az arabok hősiiesen védelmezték magukat. Százanként hullottak el ágyúik körül. De hiába. Az angol hadihajók hatalmas romboló eszközei előtt tehetetleneknek bizonyultak s a védett város, a Földközi-tenger egyik legszebb s hatalmas jövővel keesgető pontja, nagy részt romhalmaz, melyből új nagy város nehezen s csak hosszú idő múlva keletkezhetik ismét.

EGYIPTOMI NŐK.

Egyiptom lakosságából három nemzetiségnek s egyuttal három különböző társadalmi osztálynak női képviselőit mutatjuk be itt: a fellah, az arab és a török nő. A két utóbbi az uri, az előbbi a dolgozó osztályból kerül.

Fellah névvel Egyiptomban általában a parasztokat nevezik az arab falaha (-szántás) sző

Lovagló fellah asszonyok.

után, de kétségtelen, hogy e népnek, mely a lakosság háromnegyed részét teszi, legalább általában véve, közös eredete van. Külső megjelölések, alakjuk s életmódjuk is közös eredetre vall. Ők Egyiptom ősi lakói, az elnyomott ben-szülöttek. Bőrük színe barna árnyalatú, rendszeren szikár, de izmos termetűek, fekete hajjuk. A nők többnyire világosabb színűek, alacsonyabb termetűek és gyengédebb testalkatúak, mint a férfiak. Arcuk inkább széles, mint hosszúak, orruk ritkán egyenes és szép met-szetű, többnyire széles, kissé ellapuló, a homlok alacsony és keskeny, a szemek mély en fekvők, nagyok és majdnem mindig feketék. Fialat korukban a fellah nők elég kellemesek, de megöregedve ijesztő kinézésűek, csak antik jellegű testalkatuk vonzó. Ruházatuk igen egyszerű, s az egész indigószínű bő pamutingból áll, ugyanily színű fűtyollal; egyszerű ezüst vagy rez-karpercek, függők és néha-néha nagy orrvagy lábkarikák, mely utóbbiakat a boka fölött hordják. Mellök, karjaik s térdjeik gyakran kékesre vannak pettyezve.

A fellah nő a legszánandóbb lények közé tartozik a földön. A mohamedán hit ellenére ugyan sok szabadsága van s bizonyos tekintetben egyenrangú férjével; de ez egyenrangúság csak azt jelenti, hogy a nyomorúságot megosztja vele. Ők viselik az ország minden terhet s ők az arab és török urak kápiságának is az áldozatai. Ugy nőnek fel legtöbbnyire, mint a barmok, 16 éves korukban családjáukká lesznek, dolgoznak s meghalnak. Valódi tulajdonuk épen semmi nincs, mindent csak ideiglenesen bírnak, míg

szarnokaiknak úgy tetszik. A Nilus iszapjából négy falat építenek egy alacsony nyílással, ez az ajtó, föléje pár póznát fektetnek, ezekre gyé-

Sétáló arab nő.

kényt tesznek és az egészet szalmával letakarják: ez a házuk. Az ablak luxustárgy volna, ágyuk és asztaluk nincs, kamarájuk egy pálmalevél szárából font kosár, evőeszközeik egy cserépkancsó, tüzelőszerek marhatrágya. A Nil-völgyének mesés gazdagsága vidékén a föld egy-kori urainak utódai csak néha, nagy ünnepek alkalmával látnak húst fazeikaikban sakenyerisoly

Török uri hölgy a háremben.

ritka, hogy néha ezrenként halnak el, ha a datolyatermés, jóformán egyedüli élelmi forrásuk, rossz volt, vagy szarnokaik félretett élelmöket elrabolták.

Kevésbé érdekesek az arab és a török nők. Ugyanaz a típus, mint keleten az Adria-tenger partjaitól kezdve Kelet-Ázsiáig s Afrikában az Atlanti-tengerig a legtöbb mohamedán országban mindenütt megtalálunk. Sűrűn ráncolt ruhában s fátvázottan minden városban láthatók. Öltözete valamennyinek egy szabású, csak a kelme és a cifrázat árulja el, hogy melyik módosabb. Az arab nők szeretik a kék fátvált s rajta a csillogó rézpénzeket s más ékszereket; a török nők általában egyszerűbbek, de öltözetükben jellemző sajtáság nincs. Halaványvörös, világoszöld vagy kénsárga selyem ruhákat is hordanak, melyekre fekete selyem vagy fehér felöltönyt van vetve és fekete fátvállal kiegészítve, mely csak a szemeket hagyja szabadon. A felsőbb osztályok női különben igen ritkán jelennek meg nyílt helyen s akkor is úgy elburkolva, hogy alig lehet belőlük valamit látni.

Egyiptomban különben az utóbbi években igen sok megváltozott s különösen a Nilus deltájában levő nagy forgalmi pontokon már gyakran lehet látni mohamedán nőket, kik csaknem európai szokásokat sajátítottak el s nyilvános megjelenésük alkalmával az ősrégi fátvált is csak azért teszik föl, hogy annál érdekesebbek legyenek. Mert szép ugyan a keleti nő általában, de csak ifjúság rövid ideje alatt s ekkor is nagyban igyekszik érdekességét előmozdítani — arca kifestése által. Ki venné fölük rossz néven? A szegény fellah nő kemény munkát kénytelen végezni s nem ér rá, hogy magát cicizomázza: az arab és török nőknek tömördek üres idejük van s életök egyedüli vagy legalább is főcélja az, hogy a férfiakat minél inkább s minél tovább tessenek.

AZ UJKOR ÁGYÚI.

A laikus előtt, a ki az újabb idő mozgalmait az ágyúkezítést illetőleg csak fölületesen, vagy épen nem kísérté figyelemmel, alig lesz megfogható az a hatás, melyet Alexandria előtt az angol hadihajók ágyúi elérték. Alig néhány órai lödőzés után a legtöbb erősség vagy romhalmazzá változott, vagy kénytelen volt kitűzni a fehér lobogót. Pedig a bombázásban aránylag igen kevés ágyú vett részt. Az «Alexandria»-nak, a brit flotta e hatalmas vértés hajójának mind-

össze tizenkét nagy ágyúja van, melyek részt vettek az irtózatoss koncertben, a «Temeraire»-nek, mely oly annyira kitüntette magát, szintén csak tizenkettő, a «Monarch»-nak hat, az «Inflexible»-nek pedig nem több, mint négy darab.

E mellett azonban nem kell sem a régi kor sima ágyúira gondolni, sem a gyalogsági ütegeknek használatoss legerősebb ágyúira. Ezek persze nem tettek volna me a hatást, még ha oly nagy számban lettek volna is föllállítva, mint az nem régen is még divatos volt, a mikor a kisebb fajta ágyúból három sorjával is ellátták a sorhajókat, úgy, hogy azok száma egy-két százra ment.

Az újkor haditengerészetében kevés számú, de óriási méretű ágyúk vannak elfogadva. Hogy kellő képet adjunk azoknak méreteiről, egyelőre csak annak fölemlítésére szorítkozunk, hogy p. o. az «Inflexible» említett négy ágyújának egyike nem kevesebb mint 1600 mázsát nyom. Oly súly, melyet irányítani, mozditani, kitisztítani, sőt megtölteni is csak gépek segítségével lehetséges.

Az újabbkori ágyúk szerkezetében a hatvanas évek elején és azóta mentek végbe a nagy reformok. A mondott időben kezdtek gyártani az úgynevezett vont ágyúcsöveket s ez az ágyúk szerkezetében, nagyságában és a lövegekben valóságos forradalmat csinált.

A vont ágyúcső csak nagyságra nézve különbözik a vont puskacsőtől. Csavaralaku néhány — rendszeren 8—16 — bevágás fut végig a cső belsejében, egymással párhuzamosan. A löveg, mely újabbkori ágyúknál mindig hosszudag ogivális alakú, nem bele «passzol», hanem beleszorul a csőbe. A löveg külső felületén három vagy négy gyűrű van puhább fém-ből alkalmazva, néha ölméből, néha ölm és cizin vagy valamely más fém ötvényéből. E puha fémbe belül melyed az ágyúcső belsejében levő bevágás éles széle, ép úgy, mint az a vontcsővű puska patrónáján történik, s mint az gyalogsági fegyvereink szerkezetéből eléggé ismeretes. A löveg tehát nem mozoghat oldalt, csak előre. Előre is csak a csőben levő vágások irányában. A föllobbant puskapor, mely a golyónak erőt kölcsönöz, végig hajtja ezt a csövet. A golyó úgy fut azon végig, mint a csőben levő vonalak, s ez által bizonyos forgást vesz föl, melyet megtart, midőn a csőből kiszabadul is. E forgás által a golyó úgy halad át a levegőn, mintha abba belefurná magát hegyével. Ez által utja igen biztos lesz, nem tér ki abból olyan könnyen, mint a sima ágyúk gömbalaku lövege, a mely magában az ágyúcsőben mindenféle lehető forgást kaphatott a szerint, a mint a csőhöz egy vagy más helyen hozzá ért a közben, hogy a löpor ereje által a csőből kifelé lökett. Az ilyen golyó soha sem volt biztos, a leg-ügyesebb tüzer is sokszor elhibázta a célt. A mellett az ily golyóval csak egyenes irányban lehetett löni.

A vontcsővű ágyúval ivalakban, tehát görbe pályán is lehetséges a jó lövés. A kilőtt golyó, mint tudva van — valamint az elhajított kő is — mind jobban közeledik a földhöz, mentől jobban eltávolzik az ágyútól, a honnan kilövetett. Ha egyenes irányban vízszintesen történik a lövés, akkor nem megy messze a golyó, hanem a földre esik. Ha igen messze akarunk löni, akkor magasan kell irányozni, hogy a golyó csak nagy távolságban essék a földre. De ekkor voltaképpen az történik, hogy a magasba célozunk és mégis a földre lövünk. Azaz máshová kell célozni, mint a hová a lövés voltaképp száma van. A kilőtt golyó ivalaku pályát von meg a levegőben s úgy ér célhoz. Ily módon azonban a régi ágyúkkal nem lehetett irányítani. Még a vízszintes vagy majdnem vízszintes lövésnél is nehéz volt jól célozni. Nagyobb iv mellett már csak véletlenből talált a legügyesebb tüzer is.

Ezért volt az, hogy nagyobb ágyúkat nem is igen gyártottak. Nem tudtak találni azokban a nagy távolságokban, melyek céljából az ily nagy ágyú készítte van. De a vontcsővű ágyúk föltalálásával megváltozott a viszony. Ezek találó képessége tetemes távolságra is nagy, ezekből lehet óriás nagyokat is csinálni. El is kezdtek a gyártást. Előljártak a hadihajók és a tengerparti erősségek. Emberek ellen nincs értelme az ágyúóriásoknak, hajók és erődök ellen van. A roppant nagy és így sokba kerülő golyó is csak kevéssel tesz több kárt egy ellenséges csatasorban, mint a kicsiny. De egy hajóval

szemben másként áll a dolog. Annak, kivált ha oldalt páncézzal van befedve, nem árt a kis golyó. Lepattan róla, mint Alexandriánál is történt. De a nagy löveg keresztül tör a páncélt, s elűlyesztheti a hajót.

Hajók ellen kezdtek építeni az ágyú óriásokat, azután ezen óriások ellen erősíteni a hajók páncélját, s ismét ezen erősebb páncélokhoz képest nagyobbítani az ágyúkat. Sokra vitték. Ha a civilizáció más téren is ily haladást mutatna fel, mint Alexandriánál is történt. De a nagy löveg keresztül tör a páncélt, s elűlyesztheti a hajót.

Es mely pusztítást vihettek végbe szerkezetükkel fogva ezek a lövegek! Már a régi kor bombái is veszedelmesek voltak azon szerkezetük miatt, hogy porral voltak töltve, mely egy a bomba oldalára alkalmazott s a lövéskor meggyúlt kanóca segélyével szétrobbant. Az újabb kor bombái, illetőleg srappelci, haubicezi, hegyeslövegei, gyújtólövegei, kartácsai s a mi néven csak előfordulnak, a tökély szempontjából messze elhagyják amazokat. Gyújtó készülékeik úgy vannak berendezve, hogy a löveg mindig a kellő pillanatban robban szét. Vannak olyanok, melyek csak a leeséskor, az odaütődés következtében robbannak. Miután mindig hegyes végűekkel mennek előre és azzal ütődnek oda, nem nehéz az e fajta szerkezet előállítás. Sok fajtája van alkalmazásban. A legszokottabbnál egy gyújtó tű — a fajta, minő a porosz gyűtűs puskáktól ismeretes — összeköttetésben áll egy durranó ezüst tölténnyel, ez utóbbi ismét a golyót megtöltő puskaporral. A tű és töltény közé vékony fa-szilánk van helyezve, úgy hogy közönséges állapotban nem állhat elő explózió. A lövés és odaütődés következtében a tű áttöri eme vékony szilánkot, odaverődik a robbanó ezüst-höz és ezt explózióba hozza. Általa elrobban a puskapor, s darabokra zúzza a löveget, s szerkezet szórja a kisebb golyókat, melyekkel a nagy löveg töltve van. Használunk olyan lövegeket is, hol a leesés következtében vékony üvegcső törik el, a benne levő gyújtó természetű folyadék kifoly a robbanó anyagra, s azt explózióba hozza.

Azonkívül vannak, mint említettük, lövegek, melyek mindig a kellő pillanatban robbannak el. Ezeknek belsejébe kívülről egy kanócz vezet, mely a kilövés alkalmával meggyul, s mialatt a löveg a levegőn keresztül célja felé röpül, a kanócz ég tovább. Lehet hosszabb és rövidebb kanóczot alkalmazni, a szerint, a mint akarjuk, hogy a löveg akkor robbanjon el, midőn már rendeltetése helyén a földre esett, vagy pedig akkor, midőn az ellenséghez elérkezvén, annak feje fölött explodáljon s felülről essenek alá iszonyuan pusztító darabjai?

Az ily lövegek a nagyobb fajta ágyúknál valóságos mesterművek, komplikált gépezetek; igazi óraszerkezetek, melyeknél minden apró részletnek össze kell vágni, s akkor egész borszótosságban áll be a hatás.

Még válságosabbá teszi az általok okozott eredményt az, hogy az újkor ágyúiból igen gyors a tüzelés. Ezek az ágyúk ma már mind hátultöltők. Rendszeren egyetlen egy csavarintásra ki lehet az ágyú hátulját nyitni. Ez egy pillanat műve. A másik pillanatban megtörténik a töltés, mely a lövegnek s a pornak behelyezéséből áll. Ismét egy pillanat, az ágyú be van zárva, s a gyújtó lyukba be van helyezve a gyutacs. A lövés szakadatlan sorban tart egymásután, s egyetlen egy ágyú több lövést adhat, mint annak előtte egy egész batteria.

Ezek teszik azt érthetővé, hogy Alexandriánál oly kevés ágyúval, aránylag oly igen rövid idő alatt, oly óriási nagy volt a pusztítás!

ROMÁN NÉPDAL.

(A közkedveltségű «Granile vara se cocu».)

Nyáron érik a búza . . .
Az én rózsám azt súgta;
Ne táncoljálk szüretig —
Velem akkor esküszik.

Nem köt be a fejem,
S múlt a szüret hirtelen, —

Sőt még kontyot sem csinált,
Bár a dér a földre szállt.

A tél is megérkezék,
És ő nem jó vissza még,
Ha karácsony bójtje is . . .
Hej, a rózsám be hamis.

Farsang is végre jár,
Ejh, nem várak tovább már!
Kis hugommal táncolok, —
A legények — álnokok.

EMBER GYÖRGY.

BOSZNIAI BAKA-NÓTA.

Irta egy székelly katona.

Györgyovici nagy táborba,
Négy száz baka, azt sohajja;
Vérd meg Isten a bosnyákok!
Elhagyatá szép hazámot.
Vérd meg Isten a bosnyákok!
Elhagyatá szép babámot.

Ha Bosznia nem lett volna,
Otthon oly sok szem nem sirna;
De Bosznia azt okozta:
Sok nő a férjért siratja.
De Bosznia azt okozta:
Sok lány babáját siratja.

Sir az atya, — sir az anya,
Boszniából, hogy megtudta,
Hogy a fiát Focsán halva
Viszik örök nyugalomba.
Hogy a fia meg van halva
Két kis árva hon siratja.

Sir a gyermek az atyjáért,
Mert a harcából vissza nem tért;
Nem tért vissza a harczertről,
Hol a víz, szél, eső is öl.
Nem tért vissza Boszniából
Meghalt a nagy fájdalomtól.

És mi, kik még élve vagyunk,
Jó ég hozzád felkiáltunk;
Légy! mi nekünk gondviselőnk,
A vesztélyben megőrizzük,
Gyermekeinket édes atya,
Özvegyeinket pártfogója.

EGY FEDÉL ALATT.

ANGOL REGÉNY.

Irta PAYN JAKAB.

XI. fejezet.

Esős délutáni mulatságok.

Délután esős idő levén, a társaság a szobába szorult s ott kelle időtöltést keresni. A férfiak ilyenkor a billiard-terembe szoktak vonulni, sőt néha egy-két vállalkozó hölgyet is bevonnak a teke-asztal körébe. Ma azonban, érezve, hogy Franknak a rajta elkövetett s most kiderült igaztalanságért fényes elégtétellel tartoznak, mindnyájan megegyeztek, hogy neki adják a jogot, a választandó szobai mulatság meghatározására. Ő pedig a Kalóz-királyt választotta, a mi a bujdosó egy neme s abban áll, hogy mind elbujnak, csak a király nem; ez egyenkint megkeresi az elrejtőzötteket s a kiket megtalál, azok foglyai lesznek s egy kijelölt helyre elzárja mint börtönbe; míg a legutolsó, a kit nem talál meg, észrevétlenül kisurran buvóhelyéről, a foglyokat felszabadítja s maga lesz a Kalóz-király.

A mulatság javában folyt, a játék már nehányszor, talán ötször-hatszor ismétlődött, mindenik Kalóz-királynak feltűnt, hogy Raynes urat és nejét, meg Gresham Györgyöt s a német kisasszonyt mindig együtt találják elbujva. Elézeltek is rájuk eleget; a Raynes házaspárt elneveztek Frenck báró- és bárónénak, mivel a nevezett báró sokáig volt fogoly s neje hozzáköltözött börtönébe, mint kalandos történetükből tudva van; Greshamról pedig megállapították, hogy bizonyosan németül tanul, azért keresi folyvást a miss Hurt társaságát, hogy vele magát a német beszédben gyakorolhassa. Ezen aztán, miután előbb sottogtak sokat, jó izűket nevettek. S Evelyn, hogy — ugymond — egyszer ő is férfival bujjék el a függöny mögé, a kis Nagy Babát vitte buvóhelyére magával. Volt nevetés, mikor

a Kalóz-király a függőnyt félrehajtotta s alóla Évi, vállán a nevető Nagy-Babával, tűnt elő.

Végre beleuntak ebbe a játékba is s más mulatságot akartak kezdeni. Sir Robert, a ki a játékban nem vett részt, korán szobájába vonult; Walcot ur, a kit bizony nem is igen marasztottak, kísérté őt s vele is maradt; most pedig lady Arden is, megjöven mi-grainje, elmenekült s így csak a fiatalság maradt, a vendégek — Raynes ur és neje — elfoglalására. A kis Nagy-Baba azt kívánta, mondjanak kisértekes-meséket, mert ő azokat nagyon szereti; s miután a Nagy-Baba kívánsága, mint tudjuk, parancs volt a háznál, a társaság bele-fáradva a Kalóz-király bujkálásaiba, körbe ült s meséket kezdtek mondogatni, melyekben szellemek és kisértekes szerepeltek s a végén valami bolondos megoldás volt, a melyen aztán jókat nevettek. Ismételni e történeteket nem volna érdemes; a szenzációs regények oly izetlenné tették már e szellem-históriákat; egyet azonban megemlítnék mégis, mivel, a kitől legkevesebb lehetett várni, Raynes ur beszélté és pedig — a mi a szellem-históriáknak a legnagyobb becsé: adja — mint saját tapasztalását s vele magával történt dolgot; és végre még azért is érdekese, mivel az a tanulság belőle, hogy a természet fölötti hatalmak befolyásának a lelketlen tárgyak is ki vannak téve.

— Épen e hónapban mult tíz éve, egy délután, a nyugati gyorsvonatra ültem Mindennél, hogy Exeterbe utazzam; csaknem lekéstem a vonatról; nagy siettemben s zavaromban az állomáson, míg hirtelen jegyet váltani a pénztárhoz mentem, egy padon hagytam egy fekete bőrtáskát, melyben okmányaim voltak. Megjegyzem, hogy épen visszavonultam az üzlettől —

— Mi az? szólt közbe a Nagy-Baba, ki ha valamit nem értett (mint most, hogy mi az: visszavonulni az üzlettől) mindjárt meg szokta kérdezni.

No biz azt a többiek is szeretnék volna tudni, mi volt a Raynes ur üzlete, mielőtt falusi földesurnak csapott föl; de ő e helyett csak a fogalom magyarázására szorítkozott.

— Hát, kedves Nagy-Baba, ha valaki okos és annyi pénzt szeret, hogy azután munka nélkül is megélhet, abbahagyja addigi foglalkozását, falusi birtokot vesz magának s oda megy lakni. Ezt tettem én is; s a fekete táskában, melyet siettemben és zavaromban a padon hagytam, épen a birtokra és tulajdonjogomra vonatkozó okmányaim voltak; s mikor a konduktor sürgetésére a vasuti kocsiba fölugortam, az ajtó utánam becsapódott s a vonat nagy robajjal megindult: csak akkor vettem észre, hogy táskám nincs velem. Képzhetik ijedségemet; mert bár több megdöglőssel tudhattam volna, hogy papírjaimnak rajtam kívül senki más nem veheti hasznát: első perczben úgy éreztem, mintha egész életem keresményétől meg lennék fosztva s egyszerre koldussá téve! E gondolat sulya alatt arczomat kezeimbe rejtém, mialatt a vonat tova robogott, hogy meg se álljon Exeterig, s lehetetlenné téve nekem, hogy elvesztett portékám után még utközből táviratozzak. — A mint egy idő múlva arczomat kezeimből föl-emeltem s a vasuti kocsiiban, hol csak magam valék, körülhordozám szememeimet — ime, a szembenlevő sarokban ott guggol az én fekete táskám. Épen olyan fekete táská, mint az enyém; még az «Evening Standard» az napi száma is, azon mód a táská füle köré csavarva, a hogy ott hagytam volt siettemben. De hát hol volt az előbb ez a fekete táská s ez a fehér újságlap, hogy én meg nem láttam? Hihetetlen! de mégis megnyugodtam benne, hogy tán a kupé homályos volt s az a sarok, a hová a fekete táskát siettemben és zavaromban ledobhattam, bizonyára a leghomályosabb. Csakhogy megvolt a táská! Boldogan nélekkéztem fel . . . s az «Evening Standard» után nyúltam, mely a táská füle köré volt, mondom, csavarva. De a mint utána nyultam, a táská széles szája kinyílt, az újságot bekapta s nagy csattanással becsukódott utána. Ilyesmí még soha se történt velem, sőt tudtomra mással sem, s úgy megrémültem rá, hogy a világért se mertem volna a táskához nyulni s a legutóbbi sarokba húzódtam előre, de akaratlanul is folyvást szemmel tartottam, amár többé meg se mocczant. Exeterbe érve se mertem magammal vinni, csak a konduktornak mondtam: — Ott egy fekete táská . . . (nem mondtam: az én táskám), mire ő azonnal felbeszakitott: — Az ám! ott van. Egy utazó ur hagyta a kupéban, s Min-

dennél leszállott egy kissé; de a vonat csak egy percet késik, az ut megkészt, szaladt az induló vonat után, felugrott a lépcsőre, lesiklott, a kerek alá, azok összezúzták. Ez a táska — a holt ember táskája. ...

Mayne Frigyesnek úgy tetszett, ezt a történetet hallotta már elbeszélve; úgy van, nem olvasta, hanem hallotta, még arra a vigyorgásra is úgy emlékezett, a melylyel Raynes ur most az elbeszélést kísérte. De hát Raynes urral életében most találkozott először: s mégis, ezt a történetet a holt ember táskájáról, hallotta már egyszer, s az elbeszélő különös vigyorgását is látta már. ...

Ez a gondolat annyira befészkelte magát a fejébe, hogy ki se vehette belőle, még akkor sem, mikor Raynes ur és neje elbucsztak Ardenéktől s haza kocsiztak, s a család maga maradván, ebéd után a kandalló szobában, a patogó tűz körül ültek mind együtt, egyről-másról beszélgetve. Különös! Mayne, a ki minden kísértetes történetet kacagott s a modern szellemidézéseket nyilvános családoknak tartotta, annyira e benyomás alatt állt mégis, hogy önkénytelenül ismét szóra hozta a kísérteti történetét: s a szellemidézéseket.

Meg kell jegyeznünk, hogy Mayne Frederic-nek még csak fogalma sem volt arról, hogy a tiszteletre méltó Arden báró abban a gyöngességben — mondhatnók betegségben — szenved, hogy a szellemek megjelenését s az élőkkel való érintkezését lehetségesnek tartja, — a mire a baronetnek, mint tudjuk, személyes okai lehettek. Sir Robertet azonban annyira tisztelte s szerette mindenki, hogy bár ismerték e gyöngé oldalát, arra soha senki a legtovábbi célzást sem tette, s így Mayne, a ki aránylag új jövevény volt a házban, nem is tudhatott semmit felőle. Nagy baj, hogy az új jövevényeket, vagy vendégeket, mindjárt: be nem avatják a társaság minden tagjának akár erkölcsi fogyatkozásai, akár előlete oly kényes pontjaiba, melyeket beszéd közben érinteni nem tanácsos, s ha csak akaratlanul sérteni nem akar, kerülnie kell. Jó volna, ha ebédeknel, hol sok ember ül egymás mellé, kiket csak akkor mutattak be egymásnak, mindenkinek a tányérja alá egy kis jegyzéket csusztatnának, mely két szomszédja életének ily elkerülendő kényes pontjait, legalább egy szóval jelezné, pl. «el-vált» — «áttért» — «három nőt cserben hagyott» — «örültségi esetek a családban» — «apját fölakasztották» — «sikkasztási eset», s több efféle.

Denique, Mayne egészen ártatlanul ejtette ki a végzetes szót Arden báró legkényesebb gyöngé oldalát érintve, midőn gunyos kicsinyléssel szolt a modern spiritista «szellemjelenések-ről». Egyszerre mindenki elhallgatott, mintha vért vették volna; György úgy csusorította a száját, mintha fűtőlőni akarna, hogy «intő jelt adjon». Mayne azonban észrevette, hogy veszedélyes helyen jár. Nem is folytatta volna; de különös, sir Robert maga vette föl a szót, miután elméje mostanában épen e kérdéssel foglalkozott s szívesen vett minden «adaléket», a mint mondani szokás, e kérdés megvitatásához és tisztázásához.

— Bizonyosan tapasztalásai vannak önnek e dologról, Mayne ur? — kérde szeliden.

— Bizonyára vannak, — felelt a kérdezt; — dologtalan voltam s több pénzem, mint elkölt-hettem, így hát rászántam magam, hogy részt vegyek néhány ugynevezett «ülés»-ben, vagyis sötétben ültözött komédiában.

— Sokan és pedig kitűnő emberek, más nézetben vannak e dolog felől — jegyzé meg sir Robert — s meg kell vallanom, hogy én is más nézetben vagyok.

— Ez szabad ország, — mondá Mayne kissé csipősen, — s mindenki lehet oly nézet-

ben, a milyenben akar. Részemről én nem hiszek a halottak szellemeiben, kik fejenként ennyi meg ennyi shillingért jelennek meg s közlekednek az élőkkel.

— Talán általában sem hiszi, hogy a halottak szellemei az élőkkel közlekedhetnek?

— Kerekem megmondva, nem biz én. Általában megvallom, nem sokat adok az állításokra, bizonyítékok nélkül.

— Igazán? — vágott közbe Walcot, oly finom gunnyal, hogy csak Mayne vehette észre, ki ellen a guny intézve volt, világos célzással a lugasbeli kalandra, hol az ifjú állítása ellenében volt a bizonyítékokkal.

Mayne elpirult; de becülete kívánta, hogy ne térjen ki a további vita elől, bármennyire sajnálta, hogy ez által sir Roberttel jó összeüt-közésbe.

— Ha bizonyíték alatt, — mondá sir Robert, — szavahihető emberek személyes tapasztalatait értjük, nem kell kimennünk e szobából, hogy ilyenekre találjunk. (S egyetértő pillantást vetett Walcotra.)

Mayne Frederiknek, — ámbár Gresham

EGY FEDÉL ALATT. — ÉVI, VÁLLÁN A KIS NAGY-BARÁVAL...

György bizonyosan s talán a család többi tagjai is egyetértettek vele, — csak Dyneley ur, a lelkes, mert segítségére menni a vitában, egyenesen imposztoroknak nevezve a szellemidézőket s tiltakozva Walcot ur vakmerősége ellen, ki e modern apostolokat s azok bizonygatótételét a Krisztus apostolaival egy rangba helyezte. Sir Robert szeliden fedette meg Dyneley urat, hogy ily erős kifejezéseket használ; s most már szükségesnek találta egyenesen fölcsólitani Walcot urat, hogy tegyen bizonyoságot saját személyes tapasztalásáról; mire ez kenetteljes komolysággal mondta, hogy őt magát egy izben láthatatlan szellemekkel fölrágadták s kivitték a szobából egyik ablakon s újra visszahozták a másikon.

— Ha láthatatlanok voltak, honnan tudja, hogy kezek voltak, — kérde Mayne.

— Éreztem a tiz ujj nyomát.

Dyneley és Mayne hitetlenül mosolyogtak. — Magam is, — mondá sir Robert komolyan, — tapasztaltam szellemkezek nyomát; nem ugyan saját testemen, mint sógorom, — kinek szava előttem minden kétségen fölül áll egybíránt, — hanem írásbeli nyomát. Önök erre is hitetlenül fognak mosolyogni.

— Nem, sir Robert, — mondá Mayne komolyan. — Csak sajnálnunk kell, hogy ön is valamely csalódnak vagy épen csalásnak esett áldozatul.

Sir Robert kipirult arccal — a mi rendesen bágyadt halávsárgaságától föltűnően elütött — fölkelve székéről izgatott hangon szolt:

— Uraim, kérem kell önöket, hagyjuk abba e tárgyat.

Ez indítvány ellen senkinek szólhatott. S csak mikor a társaság oszlóban volt, mondá Mayne:

— Hogy mr. Walcot urat szellemkezek a levegőbe ragadhatták, nemde furcsa kis —

— De bizony jó nagy hazugság, — fejezte be a mondatot György. — Ámbár szeretném, ha igaz lett volna, kivált ha a szellemkéz, mely kivitte a szobából, elfeledte volna vissza is hozni.

(Folytatása köv.)

EGYVELEG.

* A montenegrói fejedelem, Nikita, közelebb verses drámát írt «A balkán uralkodója» czim alatt, melyet maga akar francia nyelvre lefordítani.

* Longfellow amerikai költő emléket tisztelői igen szépen ünnepelik meg. Cambridgeben, Massachusetts államában alakult egy «Longfellow Memorial association», mely a költő házat és annak környékét meg akarja vásárolni. A ház a költőre vonatkozó reliquiák gyűjteménye lesz, mellette emléksobrot állítanak számára s körül nevérol elnevezett nyilvános mulatókertet létesítenek.

A had-isten. Angol lapok írják, hogy a kantoni alkirály a pekingi hadügyminiszter nevében fölhívt bocsátott a lakossághoz, melyben minden civil kínait szigorúan int attól, hogy a had-istenhez imádkozzék, annak templomát meglátogassa s áldozatot hozzon neki, mivel, mint a proklamációban szóról szóra áll, ez isten állami isten, kinek csak a hadsereg van gondja, nem pedig egyuttal a civilre is. Ugyanez isten merev katonai istenség, ki csak katonák, ágyúk s más efelek iránt érdeklődik, de civil emberek áldozatai s ajándékai nem gyakorolnak rá hatást. E felhívással egyidejűleg konfiskálták a had-istennek az üzletekben levő képeit s megtiltották azok további készítését, mivel a hadsereg részére szükséges képekről maga a hadügyminiszter fog gondoskodni.

* Zablisztból készült italt ajánlanak most az angol lapok. A lisztet vízben megfőzve s cukorral megédesítve egyszerűen csak föl kell rázni és nyáron hidegen, télen melegen kell inni. Állítólag sokkal jobb ital, mint a sör, sőt mint a tea is s különösen meleg időben igen kellemes.

* Az olaszok nagyon jól tudják felhasználni a Gotthard-alagutat. Egy olasz zöldség- és baromfi-kivitel-üzlet a Gotthard-vasúti társulattal oly szerződést kötött, hogy a nyári hónapokra ötezer vagonot ad rendelkezésére.

* Az angolok fölakasztatása divatos játékszer lett az egyiptomi arab fickók között. Néha az angol valami szerencsétlen kutya ábrázolja, melyet a gyermekek formálisan fölakasztatnak s a játszóközött mindig akad olyan, ki a khedive vagy királyi méltóságát viseli. Sok helyett a kutyákat keresztényeknek nevezik.

* Minta-iskolaszék. Angliában Kent-megyében, a Sittingbourne mellett levő Lower Halston nevű faluban oly iskolaszék van, melynek öt tagja közül egyik sem írni, sem olvasni nem tud s az elnök, Vood János, már 24 esetben vétett az ipar-és közoktatásügyi törvény ellen s ezért 27 font sterlinget s 10 shillinget kellett büntetésül fizetnie.

* Az opium termelés főszékhelye a Ganges völgye, különösen Patna és Benares környékén, hol egész nagy területeken csak mák terem. Évenként mintegy 13 millió font, vagy is 5000 tonnánál több mákmagot termelnek itt, melynek értéke mintegy 65 millió forint. A mákmagból az opiumot nem az egyes termelők, hanem nagy gyárosok készítik, különösen Kalkuttában, honnan csomagokba rakva igen nagy mennyiségben szállítják Kínába. Perzsiában, sőt magában Kínában is készítenek opiumot, de ezek nem oly jók, mint az indiaiak.

OSTENDÉBEN.

Beállottak a meleg napok, melyek elől menekülni szeret kiki a maga módja, izlése és tehetsége szerint. A tehetősebbek világűrű fürdőket keresnek föl, legörömostebb a tenger partján, melynek enyhe levegőjében, hűs hullámaiban keresnek üdülést a nyári hő ellen. A magyarok által is sokat látogatott tengeri fürdők között Ostende az, melyet talán a legszívesebben keresnek föl, köztök csaknem minden évben a miniszterelnök Tisza Kálmán is. Ennek nyüzsgő életéből ezuttal egy művészileg is érdekes képet mutatunk be olvasóinknak.

A kép festője Skarbina, ki a berlini újabb jeles festők között egyike azoknak, a kik a való életből szeretik meríteni tárgyaikat s éles megfigyelő tehetséggel vetik vászonra annak megkapóbb vonásait. Jelen képe is kedves humorral tünteti elénk a tarka, eleven pezsgést, mely az előkelő világ ama kedvencz fürdőjének tenger mellékén a fürdőre szánt órák alatt folyik. Ez órákban mindenki a víz felé igyekszik

E jelenet szinte élőknek látszik a Skarbina képén. A déli nap verőfényében a vakító fehérre festett kerek kabinok éle-ellentétben állanak a parti homok sárga, a tengervíz barnakék színével. S ott a tarka csoport, mely siet, tolokodik, pihen, fürdik, öltözik, vetkőzik, kaczerkodik, gunyolódik, tréfál, kacag, beszélget, bókol, haragszik, — keveréke minden ország népének, nők, férfiak, hajadonok, növendék leánykák, gyermekek, dajkák, pesztonkák, németek, magyarok, románok, yankeek, semiták stb. össze-vissza, oly elelenségben, hogy a néző szinte elesodálkozik, ha a képet sokáig nézi, hogy hát hol van a zaj, a mit ennek a mozgalmas csoportnak okvetlenül csapni kell.

AZ ISLAM.

Alexandria valamikor a világ legfényesebb, legnagyobb városa volt, a krónikások szerint 800, majd 600 ezer lélek lakossal, és így folyton alább-alább szállván, jelenleg már csak 200

kezetnek, mert a ki mankóra szorult, az már beteg. Ez előtt négy évvel már az orosz egyenesen megtámadta és Európa elnézte, sőt mintegy azisztált az exekuczióknak.

Ez azonban még inkább csak a török és orosz közti nemzeti harcz volt. Alexandria bombázásával a kereszténység háboruja veszi kezdetét az izlamizmussal, melyre nézve a kor szelleme határozottan kimondotta orvosi konzi-liuma abbéli véleményét, hogy ez a test túlélte magát és közeledik fölcsúszlása felé, menthetlenül.

Ezért lesz nevezetesen mérföldjelölő a történelemben a következő fölirat: *Julius 11. Alexandria. Seymour.*

Nagyszerű intézmény volt ez az izlam, kiváltkép mint állami, politikai hatalom és legkiváltképen mint hódító katonai szervezet.

Egy második Spárta volt ez, azzal a czállal, hogy az állam minden, az egyén semmi.

De épen azért járt le ideje, azért kell neki most már elmúlnia, mert bele értünk abba az időbe, a midőn e jelszó megfordított értelmének valóítására törekszik a keresztény emberiség,

DÉLI 12 ÓRA OSTENDÉBEN. — SKARBINA RAJZA.

s ilyenkor bizony nem csekély mesterség egy-egy fürdő-kabint elfoglalni, melyre hasonló célból más tiz is aspirál, s melyet négy kerekén az elébe fogott lovak vontatnak le a tenger sekély vizébe. A ki ilyenkor első akar lenni az ily kabin lépcsőjénél, annak nem szabad bevárnia, hogy a kerekék jármű egész a szárazra kijusson, hanem bizony bele-bele kell gázolni a vízbe s úgy menni elébe, és lesni a pillanatot, mikor öltözik föl és lép ki belőle az, a ki már megfürdött. Az urak levetik cipőiket, harisnyáikat s úgy mennek elébe a közelgő kabinok. A hölgyek pedig cipőstől gázolnak a vízbe s nem törődnek vele, hogy lábcsukájuk s a ruhájuk széle megázik. E csoportok között megszokott fesztelenséggel járnak-kelnek azok, a kik már köllőleg neki vetkőztek a fürdésnek, vagy azt már el is végezték. A tarka fürdőruh, mely a test idomait eltakarja, — igaz, hogy nem egész a fölismérhetetlenségig, — a legszemérmesebbeket is bátrakká teszi, hogy azt tegyék, a mit a többi tesz s szégyenkezés nélkül jelenjenek meg így félig öltözöttlen fényes nappal, többnyire hasonlókép öltözött embertársaik előtt.

— mások szerint csak 160 ezer lakossal érték utól a legutóbbi események. Nem volt hát politikailag oly fontos pont, mint egykor *Karthago*, Róma versenytársa, mikor *Scipio* elfoglalta, fölégette és falai közt, az ostrom rémjelenetei közepette, hadvezérhez illő nyugalommal, de fenségesen költői hangulatban, szavalta el Homer nagyszerű sorait:

«Eljön majd az idő, mikor on hős Trója leomlik, Dárdavető Priamos, s Priamosnak népe kipusztul.»

Alexandria nem Karthago, *Seymour* sem Scipio, de azért a július 11-iki esemény látványosnak nagyszerűbb és történelmi jelentősége is körülbelül van annyi, mint Karthago lerombolása.

Mert ez körülbelül a bevezető jelenete annak a nagy világtörténelmi tragédiának, melynek czime lesz: az izlam hanyatlása és végpusztulása.

Még ezelőtt 27 évvel az angol-francia hadak a török állam védelmezőiként működtek Krimában, a mi már voltaképen szintén hanyatlására vallott az egykor Európát remegtető fele-

az egyén minden, az állam — mellékes. Az ember a gyémánt, az ékszer, az állam csak foglalatja annak.

Az államnak nem szabad többé czélnak lenni. Barbár, hibáavaló, értelmetlen fogalom ez. Az emberiség nem arra való, hogy piramido-kat építsen egyes emberek hullái — kadaverai — fölé, a kik, míg bennük élet volt, abban az örjögésben szenvedtek, hogy földi isteneknek képzeltek magukat.

«Pedig hát — Kleopatra szép volt, lehellete Egész Egyiptomot balzsamossá tette,

mégis, mi haszna,

«Fogja be az orrát, ki előtte elmegy.»

Az izlam nagyszerű intézmény — volt hódító államhatalomnak. Vallási rajongást, politikai tekintélyt, katonai rangot, társadalmi rendet, mindent azzal a czállal kevert egybe, hogy hódithasson és uralkodhassék.

Tette is ezt sok szerencsével közel négy századon át.

De már vége van mint ilyennek is. Már ezentul e czélnak sem felelhet meg. Tehát mi-

nek éljen tovább? Az emberanyag tisztán agyú-föltelék volt előtte, de ennek legalább jó volt. Ma már ennek sem jó, mert a töltelék merőben kárba vész.

Az embert, az egyent soha semmiféle egyéb politikai intézmény mélyebben le nem alacsonyította, mint az izlam a háremben. Mi a mohamedán társadalom? Egy-egy félisten egy baromcsorda közt. Egynek a hetedik ég, millióknak a hetedik pokol. Az észszerűt, az emberi jogot kegyetlenül arconverő valamit képzni csakugyan lehetlen — keresztény európai, polgárosult fejjel.

És hozzá a politikai, társadalmi rend! Minden irott törvény nélkül, csupán a személyes hatalom föltétlen, korlátlan szeszélyére alapítva! Egy khedive, a kinek miniszterei a káftánját csókolják, és a fellah, a kinek a mi vizslakutyánk több szeretetben részesül gazdája részéről! Tartható állapot ez oly korban, midőn másfelől ott van Amerika, melynek elnökénél szalonképes a legutolsó napszámos?

Honnan eredt ez egyiptomi bonyodalom? Ó khedivségé Izmail rengeteg milliókat vesz föl úrsorára európai pénzemberektől és háremére elkölti, azután kincseivel, hölgyei dandárával elköltözik az országból, ott hagyva meztelen fellahjait, hogy arról nyúzzák le a bőrt az európai hitelezők. Végre is hát ki itt a hibás? Az a hitelező, a ki pénzt követeli? Hiszen ő nem a fellahnak, de az államhatalom kezelőinek adta azt, és ne követeli azt, hanem szánakozzék a khediveken, a kik az ő pénzt háremi orgiákon elpazarolták?

A hibás az intézmény, és ha a fellahnak nincs annyi esze és akarat, hogy segítsen a maga baján, úgy a mint Európa jobbágysai segítettek magukon, letörülve a „*jus prime noctis*” szegényfoltját homlokaikról, hát — ez az ő dolguk. Mi sajnáljuk őket, de nem tehetünk róla, ha kissé érzékenyebb módon vagyunk könytelenek őket hébehóba figyelmeztetni, hogy valahára már ők is — *ébredjenek önére.*

Lehetetlen el nem fogadnunk azt a tételt, hogy a mohamedánizmus szelleme, intézménye akadályozza a korszerű haladást. Hiszen ha nem akadályozná, akkor már ők is nyomában volnának a kereszténységnek. De hát hogy is ne akadályozná? Hát képzelhető-e, hogy egy szultán, egy sah, egy khedive ohajtja a nép fölvilágosodását? Hiszen ha fölvilágosodik, első dolog a polkba kergetni őt háremhölgyeivel, heréltjeivel és népszembűgő, embernyzó pasáival?!

De hiába, mert az idő kerekét föl nem tartathatja az izlam földi istenei sem, akármilyen hatalmasok is. Egyszer majd még csak belátják a szegény fellahk, hogy még Seymourok is jobb barátjai ő nekik, a kik mint ellenség, kimélik az ő városát, mint az Izmailok, a kik elszöknek az ő verítéke gyöngyeivel.

És akkor aztán reformálni fogják az izlamot, ha ugyan erre képes, ha pedig nem, hát eldobják, mint szennyes lafanczot, melyet már mosatni se érdemes, mert csupa merő rongygyá lett...

VADNA JÁNOS.

UTI KÉPEK KIS-OROSZORSZÁGBÓL.

TISSOTTÓL.

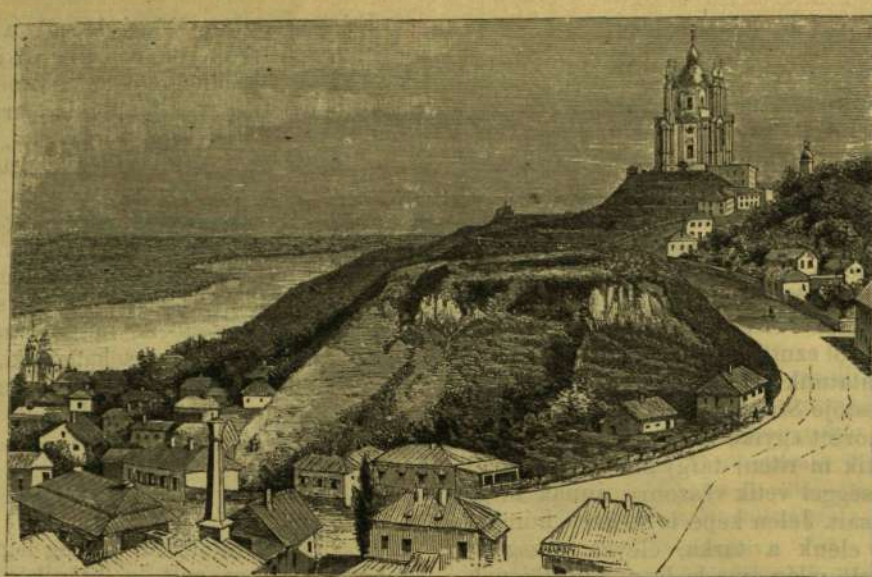
XII.

Kiev. — A templom-város.

Másnap, derült verőfényes reggel, a templom-várost akartam meglátogatni, melyet előbb csak távolról láttam. Egy tehetséges fiatal festő, Budkevics, ajánlkozott, hogy elkísér.

Utunk a főri városnegyeden vezetett keresztül. Az urak kaszinója mellett mentünk el, mely eredetileg zsinagógának épült, de aztán e világiasb czélra fordították. A számos palota közt föltűnt a cáznőé, melyben azonban a cáznő sohasem lakott, egy izben szándéka volt Kievet meglátogatni s azonnal — mint varázsvessző intésére — pompás palota épült, mintha csak a földből nőne ki. Nagy pompával berendezve, de üresen áll.

Végre a tetőre értünk, honnan még egy pillantást vettem az Arany-kapu vasráccsal körülvett romjaira, s a szent Vladimir keresztelőkápolnája, előtte álló karcsú emlékoszlopával, — melyeket már előtte való nap meglátogattam volt. Előttünk magaslott ismét, festői szépsége s fenéségében a szent András-templom, a mint a Dnieperre lenéz, míg lába alatt a Podol (zsidóváros) egy része terül el, rendetlen házai-

A SZENT-ANDRÁS TEMPLOM S A PODOL EGY RÉSZÉ.

val. Alkalmas képek, hogy tegnapi emlékeimet még egyszer fölidézzem s föllevenissem lelkemben.

De a mi figyelmemet s közérdeklődésemet a legnagyobb mértékben vonta magára: a templomváros, számtalan tornyaival, melyek a nap egy órájában sínesen harangszó nélkül, egyiken vagy másikon szünetlenül szólnak a harangok; a mint közeledünk, szavok mind erősebben hangzott füleinkbe.

A Peterszki-tető Lavra-zárda-csoportot most déli oldaláról pillantottam meg, honnan az azt körülvevő erőd sokkal jobban kivehető. Lavra ugyanis annyit jelent, mint erődtített zárda, s e nevet még két más zárda is viseli Oroszországban, a troiczi Moszkva mellett, és az Alexander-nevű Szent-Pétervár mellett. De nagyságban és terjedelemben egyik sem versenyezhet a Peterszki-heggyel.

Az uton mindenütt szerzetesekkel találkoztunk, majd egyenként, majd párosával, hármával. E többnyire athletai alakok, nagy szakállukkal, telt piros orozáikkal, egyáltalán semmi askétai jelleggel nem bírnak; élet és tevékenység duzzadó tagjaikkal s arckifejezésükben. Valóban az orosz barátok nem is élnek tétlen életet. Mindenik valamely általa választott kézi mesterséget is űz, szent foglalkozása mellett. Némelyik képeket fest, a másik templomi ékítményeket farag, szabó- vagy csizmadia-mesterséget űz, sokan kömek, fonnak, kosarakat csinálnak; vannak kovácsok, lakatosok, asztalosok, sajt- és vajkészítők. Az orosz zárda egész város, mely magát ellátja minden szükségességgel.

Néhány percznyi haladás után, a köves uton fölfelé, egy alacsony, tömör, négyszögű toronyhoz értünk, mely vasráccsal körülvéve a szent Iréne egykori templomának ma egyedüli maradványa. A falba egy szent szűz képe van beillesztve, mely előtt örök lámpa ég.

Hoszu fasor vezet a templom-város nagyszerű székesegyházához, mely a Mária mennybe-meneteléről (Assumptio) van nevezve. Hét kupolával emelkedik égnek s még kapuja is freskókkal van tele. Környéke kertté van alakítva, tele rózsá-csopordokkal, melyek közt padokon ülnek a barátok, mellükön elterülő patriarkhaszakállakkal. A templomba magas állások alatt léptünk be, mert a homlokzat egyik megrongált freskóját épen állították helyre; fiatal szerzetesnővédek dolgoztak rajta.

A vén székesegyház magas boltozatai alatt komor felfomály uralg, s a hajó fenekén az ikonosztáz emelkedik, színes ívekkel és kövekkel, s arany és ezüst lemezekkel tarkán bevonva, míg előtte óriás karos gyertyatartókban sárga fényű viaszgyertyák lobogva égnek, a mint hátunk mögött az ajtó, időről-időre új belépőknek nyílván meg, léghuzam támad a templom belsejében. Férfiak és nők csoportjai jönnek halkan előre, keresztet hányva magukra s mélyen meghajolva, hogy egy-egy szent képet áhitattal megcsókoljanak.

Mily gazdagság, mennyi kincs van egy ily templom belsejében fölhalmozva! A szegény muzsik, a ki soha sem lát mást, mint falusi sze-

* Peterszki barlangot, barlangos hegyet vagy sziklát jelent.

gény fatemplomát, hogy ne hinné hatalmasaknak e szenteket s e boldogságos szűzet, kik aranyba és bársonyba vannak öltözve s fejökön arany dics-kört vagy drága gyöngyös koronát viselnek.

Az ikonosztáz ajtaja épen nyitva volt; a mise végéhez közelített, a szolgálattevő pap, gyöngyöktől zörgő és suhogó hosszú felső ruhájában hosszan nyújtott hanggal énekelte a „Gospodi pomiluj”-t („Uram, könyörülj!”) s a karok újra meg újra ismételték. Valami megható van ez orgona kíséret nélkül, csupa emberi hangoktól zengett énekekből, melyek csupa mély hangokból állanak, a soprán csak a közönséges templomokban (az izbákban) levén megengedve, a székesegyházakban nem.

Külön ajánlólevéllel levén ellátva, a sekrestye és kincstár is megnyitott előttünk. Nagy szekrényekbe felhalmozva, bársony-tokokban megmutatták nekünk a püspök-süvegek, pásztorbotok, kelyhek és cibóriumok, gyémántos arany keresztek, drágaköves kötésű nagy misszálak és énekes könyvek, — színültig tele fűkökben a bársony takarók, misemondó ruhák, püspöki talárok és stólik stb. óriási értéket képviselő kincshalmazát.

Egy fiatal apáca szegődött hozzánk, velünk együtt bámulni e kincseket. Egyszerű fekete ruhájában, hófehér fejkendőjével, mely fölött magas hegyes sipka csúcsosodott, — rajongó elragadtatással nézte mind e drágaságokat, míg csinos úde arcának illetlen rózsái a lelkesedéstől kipirultak.

A mint a templomból kimentünk, társam beszédbe eszkedett vele s kérdé honnan jő?

— Nagyon messziről, — felelte — zárdám Moszkva mellett van; egy család kértére zárdaköltöztet a szent sírokhoz, gyermekek gyógyulásáért imádkozni.

— S egyedül van?
— No igen, egészen egyedül.
— S hol van szállva?
— A Lavrai barátoknál; nagyon szívesen látják az apácáikat.

A mint beszélt, keresetlen egyszerűségében, mosolyogva láttatta szép fogai gyöngyörát.

A zárda-udvaron keresztülmentünkben egy kristály vízmedence mellett mentünk el. Az apáca megállt; ruhája alól kis bőrcacsót s abból néhány kopeket vett ki és a vízbe dobta. Kérdeztem, miért teszi ezt?

— Szokás, — felelte. — Minden zárdának, a ki a Lavrát meglátogatja, néhány kopeket dob a viztartóba, nézze csak, mennyi van benne.

A viztűkör fölé hajolva, láttam, hogy egész fenéke ezüst és réz aprópénzekkel van borítva. Minden évben, a téli fagy előtt, leeresztik a vizet a medencéből, összesöprik a sok aprópénzt s a zárda pénztárába néhány zsákkal foly be évenként. E szokás még a régi pogány-szlávoktól ered, kik apró pénzzel igyekeztek megengesztelni haragos isteneiket.

Elváltunk az apácától, hogy a zárda sütőházát és könyvnyomdáját meglátogassuk. Mind a kettőt a barátok mgok látják el munkás kezekkel. A sütőházban hosszú fehér szoknyás fráterek, fehér sipkában, hogy a liszt meg ne lássék rajtuk, dolgoznak péklegényekül. Itt a fiatalok is mind ősz szakálluaknak látszanak, a lisztportól. Óriási teknőkben gyurják a külön-

böző tésztákat, kovászos és kovásztalan kenyérnek, a zárda élelmezésére s az urvacsorai kenyereknek, melyek ezerével készülnek: lepényalakú, lapos apró cipók, melyeknek legnagyobb részét nem használják közvetlenül el, hanem az ide tóduló zárandokoknak adják, hogy itteni búcsujárásuknak valami látható jelét vigyék haza.

A nyomda is terjedelmes üzem. Az orosz orthodox papság által használt liturgikus könyvek, valamint a népnek szánt ima- és énekes könyvek legnagyobb része a kevi Lavra nyomdájából kerül ki.

A nyomda mellett terül el a zárda óriás gyümölcsös kertje, melyben Európa almái, körtei, barackjainak legnemesebb fajait, főleg pedig a pálinkának való finomabb szilvákat, roppant mennyiségben s nagy gondattal termelik.

Végre a refektóriumba is bevezettek. Dohos szaga, alacsony, földszinti boltozatos terem. A falakba berakott padok előtt nyulnak el a hosszú keskeny asztalok; poros, elhomályosult, kis karikájú ablakok csak gyér világot adnak a roppant helyiségnek. A terem végén örök lámpától világított roppant ikon látszik őrködni az étkezők fölött, hogy túl ne csapjanak a határon. Nagy ajtó nyílik egyenesen a konyhába, honnan halak és avas zsír nehéz szaga tódul be a terembe. Fiatal szerzetesnővédek kukulkodnak a sötét konyhában, melynek tekintete legkevésbé sem étvágygerjesztő. Azoknak, kik betegség vagy öregség miatt, vagy büntetésből nem vehetnek részt a közebéden, lapos fatányérokra előre kiosztják ételadagaikat; minden

A SZENT-VLADIMIR KERESZTELŐ KÁPOLNÁJA.

piszkos, undorító. Az orosz barátoknak semmi érzékő a tisztaság és izles iránt.

Kiérre a zárdából, zárandokok és koldusok tolongó csoportjai álltak utunkat. De nekünk elég volt már abból a mit láttunk; utat törtünk közöttük s haza siettünk.

AZ EGYIPTOMIAK ÉS SCYTHÁK NÉZETE AZ ÉLET KELETKEZÉSI HELYÉRŐL.

A latin írókban természetudományi nézetek után kutatva, jutottam reá Justinus (Trogus Pompei historiarum philippicarum epitoma. Justus Jeep kiadás, 12—14. l.) művének II. könyve 1. fejezetében az egyiptomiai és scythák érdekes vitaközlésére az élet, főképen pedig az ember keletkezésének helyéről.

E vitaközlés több tekintetből fontos és érdekes. Kiváló érdeke az, hogy a vitaközlők érveikben nem istenekre, de természeti tényekre hivatkoznak, és épen ez köti le figyelmünket. Beesés ránk nézve e vitaközlés azért is, mert még mindig sokan kedves hitöknek vallják, hogy a scythák a mi őseink voltak, és ha ez igaz, akkor scythá őseink észjárása nekünk is becsületünkre válik, mert nem tekintve a mai tudományossághoz viszonyítva ismeretük hézagoss voltát, alapjában a mai felfogás szellemében vitaközlnek, s czáfolják, úgy szólva újkori felfogással egyiptomi tudós ellenfeleiket. Ebben pedig épen e közlemény tudományos becsét látjuk, mint az öreg maóri azon mondatában, hogy a mint kiölte a löhere a harasztot, az európai kutya a maóri kutyát, a mint a maóri patkányt kiirtotta az európai patkány:

épen úgy kiirtják lassankint az európaiak a maóri népet.

De olvassuk magát a vitaközlést, hogy tünessen föl ez maga azt, hogy az újkori elméletek szellemében nemcsak a tudós európai gondolkodik, de a józanészű „barbár” is, s gondolkodásának igazolta bizonyítékul szolgál az újabb elméletek szerinti felfogás természetes voltának.

„A scythák nemzetségét mindig őrséginek tartották, bár a scythák és egyiptomiai között az eredet régiségéről hosszasan folyt a vita: az egyiptomiai azt mondták, hogy kezdetben, mikor még némely földrészt vagy a nap sorvasztó forrósága égetett, másokat meg a szörnyű hideg annyira eldermesztett, hogy azok (t. i. a szerfölt forró és hideg földrészek) sem embereket létrehozni, sem jövevényeket befogadni és védeni nem bírtak, míg a meleg vagy hideg ellen a test ruházatát föl nem találták, vagy a vidékek hiányait kigondolt eszközökkel mesterségesen tűrhetővé nem tették. Egyiptom mindig annyira mérsékelt volt, hogy lakosaira sem a tél hidege, sem a nyári nap forrósága elviselhetetlen nem lett, talaja annyira termékeny, hogy az emberek használatára való tápszerekben egyetlen föld sem volt terményeiből. Jogosnak látszik tehát a fő tevé, hogy az első emberek ott keletkeztek, hol azok legkönnyebben fölnevelkedhettek.

„A scythák ellenben az ég hőmérsékét a régiség mellett nem tartották bizonyítéknak: mert a természet, mielőtt a hő és hideg a tájékokat szétválasztotta, nemcsak mindjárt a vidé-

későbbinek tartatik, mi a királyok gátjaiból, vagy a Nil hordta iszapnál fogva is a legújabb (legkésőbbi) földrészeknek látszik. Ezen okokból a megezáf: It egyiptomiaknál a scythákat mindig ősiebnek tartották.”

DR. DEZSŐ BÉLA.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Egy kötet elbeszélés jelenik meg augusztus elején *Rethi Lajos* hunyadmegyei tanfelügyelőtől, a szépirodalom régebb és avatott munkásától, kit lapunk olvasói is jól ismernek. Jóízű, tősgyökeres magyar elbeszéléseiből kilenczet foglal magában a kötet, melyet Hirsch Adolf dévai nyomdásznál adott sajtó alá. A nevezett nyomdász mint kiadó megrendelési fölhívást is bocsátott ki a kötetre, mely 10 ivre fog terjedni; egy példány ára 1 ft 20 kr., megrendelhető előfizetéssel vagy utánvétellel.

Hiador művei. Irodalmunk egyik veterán művelőjének, Hiadornak (Jámbor Pál) összegyűjtött műveiből a 12—17-ik füzetek jelentek meg, melyeket Kertész József nyomdája állított ki. A 12-ik füzetben „Ó és új világ” czim alatt latin klasszikusok (Horác, Virgil, Ovid, Catull) és franczia költők (Hugó Victor, Coppée, Autran, Moreau) műveiből vannak fordítások; ára 40 kr. A következő füzet közli a balladákat; ára 60 kr.; a harmadik a románcokat és költői beszéleteket, ára 40 kr.; a negyedik a politikai dolgozatokat és

AZ ARANY KAPU ROMJAI.

KÉPEK KIS-OROSZORSZÁGBÓL.

A SZENT IRÉNE-TEMPLOM MARADVÁNYA.

fővárosi tárcákat, ára 80 kr.; végül a 17-ik füzet drámai tanulmányokat, ára 60 kr.

Anglia művelődéstörténete. Buckle Tamás jeles művének magyar fordítása be van fejezve a 9-ik és 10-ik kettős kötettel (382 lap), mely Aigner Lajos kiadásában most jelent meg. A fordítást évek előtt többen indították meg, s csak most nyert befizetést. A 9—10 kötet ára 3 ft, mind a 10 köteté pedig 13 ft 20 kr.

„Tarasconi Tartarin uram jeles kalandjai” czime egy humorisztikus regénynek, mely *Daudet* Alfonz híres franczia író régebbi műve, s melyben megmutatja, hogy vidám dolgokról is élvezetesen tud írni.

Tartarin uram Tarascon város nevezetessége, híres vadász, de Tarasconban csak úgy szoktak vadászni, hogy feldobálják a sipkákat, s azokat lövöldözik keresztül. Mindazonáltal a közvélemény meg van győződve, hogy Tartarin ur oroszlánokra is diadalmasan vadászhatna. Tartarin, a mi a vadászati szenvedélyt illeti, egy modern Don Quijotte, csak hogy igen sok van benne Sancho Panzából is. Addig emlegetik városzerte Tartarin ur vadászati bravúrait, hogy végre rászánja magát az oroszlánvadászatra. Mindenféle nevetéséges vadász-készlettel ellátva magát elutazik Algírba, hogy Atlas királyi vadjait pusztítsa. Síralmas kalandok várnak rá, csak oroszlánok nem. De a rettenthetetlen tarasconi vadász mégis lő egyet; holmi kolduló mórók által vezetett vak oroszlánt puffant le. Elpáholják e miatt kegyetlenül, de az oroszlán bórét mégis haza küldheti Tarasconba. Maga keserves viszontagságok után jut hazájába, pénzéből kifosztva, elcsigázva, de ime, a mint megérkezik, az indóháznál lelkesült tömeg fogadja, valóságos ünneplés hőse, mindenki az „oroszlán ölő” életi. A haza küldött bór megtette a hatást, és Tartarin uram nagyon sokat tud beszélni ma is a Szahara és Atlas orosz-

lánairól. Vadászati hire elpusztíthatatlan és Tarascon búszeke fiára. A lokális nagyság sikerült szatirája a könyv, melyet méltó volt lefordítani. Fái Béla jó magyarsággal fordította le és a Révai-testvérek adják ki. Ára 80 kr.

Pályázat egy németországi folyóiratban magyar elbeszélésre. *Sacher-Masoch*, a lipcsei „Auf der Höhe” szerkesztője, magyar nyelven irandó, s aztán a folyóiratban fordításban megjelenő kisebb elbeszélésre 500 márká pályadíjat tűz ki, ezenkívül a szerző még 100 márká tiszteletdíjban is részesül a közlésért; az utána következő két legjobb mű szintén e folyóiratban fog megjelenni, 150 és 100 márká tiszteletdíj mellett. A pályaművek beküldésének határideje október első napja. A pályabírák lesznek: *Komócsy József, Szana Tamás és Vajda János.*

Füzetes vállalatok A *Mekner*-féle füzetes vállalatokból a következőket kaptuk: „A föld és népei”, szerkeszté György Aladár, 63—64. füzet, mely a finnekéről, szerbekről, montenegróiakról, oláhokról, bolgárokról, görögökről, az európai Törökországról szól, számos illusztrációval és térképekkel. — „Képes világtörténet”, (a középkor) írta dr. Molnár Antal 74—75. füzet. A keresztes háborúk utáni kor tárgyalását kezdi meg. — „Általános magyar-francia szakácskönyv”, 17—18. füzet. Ára egy-egy füzetnek 30 kr. — Megjelent továbbá *ij. Nagel Ottó* kiadásában a Knorr-féle „*ünneged*” 5-ik füzeté, ára szintén 30 krajczár. — „Stanley közép-afrikai utazásának magyar fordításából a Révay-testvérek kiadásában a 4—9-ik füzetek hagyták el a sajtót, szép illusztrációkkal. Stanley ez utazásának eredménye tudvalevőleg a Nilus forrásának felfedezése volt. A híres utazás most megjelent füzetei Uganda néger-tartományt, egy tejjel-mézrel folyó országot ismeretnek. Ára egy füzetnek 30 kr. — „Az emberi művelődés története.” P. Szathmáry Károlynak érdekesen csoportosított adatokból álló teljesedmes művéből Tetty és társa kiadásában a 27—32 füzetek jelennek meg, mindannyiban arcképek, műtárgyak rajzai. Ugane kiadók vállalta. „A világirodalom története”, mely az irodalmak rövid ismertetését bő mutatóval kíséri. A 11—12. füzetek hagyták el a sajtót. Ezekből is egy-egy füzet ára 30 kr. — „A magyar könyvtár”, mely különféle népszerű olvasmányokat közöl, újabb füzetben Galgóczy Károly jeles gazdasági írónk ír a haszonhajtó szőlőművelés legényesege fogásairól; ára 15 kr. — *Leclészerinti oktatás a német nyelv tanítására*, írta Róder Adolf, javított új kiadás, kiadja Grimm Gusztáv; a 6—11. levél (ugyanannyi iv) jelent meg belőle, egyes levél ára 20 kr. A teljes mű (40 levél) előfizetési ára 6 frt.

Az „**Archaeologiai Értesítő**”, az akadémia archaeologiai bizottságának és az orsz. régészeti társulatnak *Pulsky* Károly által szerkesztett közlönye, ismét egy terjedelmes kötetben, számos illusztrációval nyújt közleményeket és tájékoztató tudnivalókat a régészetről. Bevezetést az akadémia archaeologiai bizottságának, a műemlékek országos bizottságának, az orsz. régészeti társulatnak üléséről, jelentéseiről tesz közre tudósításokat. Majd Henszlmann Imre ismerteti a pécsi székesegyház restaurációját, melyet Dulánszky püspök Schmidt bécsi dom-építőre bízott, hogy a legnevezetesebb román műemlékünkét stíluszerűleg állítsa helyre. Ádám István egy Sümegnél talált földalatti épület maradványait írja le, rajzokkal; Nagy Géza a székely múzeum őskori gyűjteményével foglalkozik, Tergina Gyula pedig Erdély érmészetével. Ezek a nagyobb közlemények; de van még sok kisebb közlemény a hazai és külföldi archaeológiáról Eperjessy Kálmántól, Deák Farkastól, Hampel Józseftől, Barna Ferdinándtól, stb.

A „**Történelmi tár**”, a történelmi társulatnak és az akadémia történelmi bizottságának évnegyedes folyóiratából a július-szeptemberi szám 19-szürn nyomott ivre terjed. Ebben végződik Szádeczky Lajos nagyobb történelmi tanulmánya Mihály havasalföldi vajdáról. A második közlemény Szirmay Endréné önéletrajza (1656—1706), közli Némethy Lajos. Vannak még egyes közlések Szilágyi Sándor, Zsilinszky Mihály, báró Mednyánszky Dénes, Révay Vilmos, Pettki Béla s másoktól. Különösen érdekes Szabó Károlytól „A kolozsvári magyar polgárság összeírása 1453-ból”, melyhez hasonló teljes lajstrom (adókivetéssel van szó) nem maradt fel sehol nálunk abból az időből, feltüntetve a polgárság foglalkozását, vagyoni helyzetét s érdekes következtetéseket nyújtva a vezetékek eredetéről. A kötet művelődés-történeti adatai közt van: Thaly Kálmántól „A hazai képművészet, műipar, nemzeti viselet, fegyvertáras és háztartás történetéhez II. Rákóczi Ferenc udvarában és korában.” A gazdag kötet tartalma jóformán a történelem minden ágára kiterjed. Legtöbb van benne mégis a 17-ik századból. Bolti ára 1 frt 30 kr, a történelmi társulat tagjai még olcsóbban kaphják.

Folyóiratok. A „*Századok*” e havi füzetébe Thaly Kálmán egy mult századbeli hadi írónak, gróf Forgách Simonnak, II. Rákóczi F. generálisának irodalmi működését ismerteti. E kiváló mű-

veltségű főur volt az, ki Zrinyi a költő hadi munkáját („A török áfium ellen való orvosság”) kinyomatta; ő maga is több hadi művet írt a katonaság szervezéséről, elszállásolásáról, s általában hadi dolgokról, nagyon Habsburg-ellenes szellemben. A füzet további cikke: „Nápolyi László trónkövetelése és Velence”, Szalay Józseftől, egyik legképzettebb történetbuvárunktól; továbbá Majláth Béla, Balassy Ferenc, Mayr Aurél, Barabás Sámuel írtak még e füzetbe. — A „*Természettudományi Közlöny*” júliusi füzetében dr. Szili Adolf a színvakságról értekezik. Ezenkívül még Alexander Bernát közli fordításban Renan feleletét ama beszédre, melyet Pasteurnak az Institut tagjává történt beiktatásakor adott. Az apró közlemények sokfélék és tanulságosak. — A „*Földtani Közlöny*” öt ivre terjedő füzetben adja együtt az 1—4 számokat. Értekezéseket írtak bele: Lóczy Lajos, dr. Schafarzky Ferenc, dr. Szerényi Hugó, dr. Pethő Gyula a Semsey Andor által megvásárolt Coquand-féle őslénytani gyűjteményről, stb. A „*Földrajzi Közlemények*”-ben az a próbb cikkek, egytől kölcsönben kívül két nagyobb cikk van: Kaloosa és környéke, Simonyi Jenőtől, továbbá Hanusz Istvántól egy régi térképről, mely 1788-ban Bécsben jelent meg.

Füzetek. „*Magyar nyomtatott munkák a XVI. és XVII. századból*”, ezim által adott ki Thewrewk Árpád tanár másfél ivnyi bibliografiai értekezést, melyben Toldy Ferencnek a budai gmnasium tulajdonává lett könyvtárából ismert 27 régi magyar nyomtatványt. — „*A magyar statisztikai évkönyvből*”, melyet az orsz. statisztikai hivatal ad ki, négy újabb füzet jelent meg 1880-iki adatokkal a mezőgazdaságról, hitelintézetekről, az egyházzal és tanügyről s az állami pénzügyről.

Pályázó bohózatok. Bogyó Lajos, a budai szinkór igazgatója, 50 darab aranyat tűzött ki a hózatra. Tizenöt mű érkezett; ezekből hármat választanak ki előadásra, s a melyik legjobban tetszik, annak adják ki a jutalmat.

A budai szinkórban e hó 17-én Prém Józseftől „*A boldogító*” című 4 felvonásos vígjátékot adtak elő, melyen meglátásuk a gyakorlott író, de az is, hogy a színpad hatását nem ismeri eléggé. Hőse egy gazdag agglagény, gr. Vajthay Kálmán, ki mindenki dolgát szeretné rendbe hozni, s unokaöccsét, Rikárdót is erőnek erejével boldoggá tenni, megházasítani, alispánságra segíteni, a mivel azonban csak zűr-zavarokat idéz elő. Végre az őcs csak csellel kerülhet ki a boldogító törekvésekből, s mint ellenfelek állnak egymással szemközt. A „boldogító” utóljára is magát boldogítja azokkal az eszközökkel, melyekkel őcsese szerencsét akarta megállapítani; maga veszi el az övezget, ő lesz az alispán. A darabban sok a szereplő, kik szerepét huzzák a csellekvény szálait, s a mellett hosszadalmasan beszélnek. A szerzőt többször kitapsolták. Az előadásból Temesváryné, Andorfy, Sándort, Temesváryt illeti dícséret.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

Az orvosok és természetvizsgálók debreceni vándorgyűlése aug. 23-án kezdődik, s programja a következő:

Az első napon Révész Bálint szuperintendens, mint elnök, tart megnagyító beszédet; Török József alelnök a magyarországi meteoritokról értekezik; dr. Popper Alajos emlékbeszédet mond dr. Kain Albert fölött; dr. Bódogh Albert alelnök tudományos előadást tart. A közebéd a „Bika” fogadóban lesz s d. u. ötkor tudományos estély, melyen dr. Kiss Károly tart felolvasat Hatvani debreceni tanárról. Második nap (aug. 24-én) alakulnak meg a szakosztályok; az orvosok dr. Géber Ede kolozsvári egyetemi tanár, a természettudományi Hunfalvy János akadémiai tag, a gazdaságit dr. Király Ferenc debreceni kereskedelmi kamrai titkár nyitják meg, a tudományáguk előhaladását feltüntetve beszédrel. A gazdaságban dr. Vedródy Viktor vegytanár a cognac-gyártásról értekezik; az orvosok dr. Kéty Károly és dr. Laufenaier tartanak tudományos értekezést. Delután ötkor előadó estély lesz, melyen Antolik Károly aradi tanár mutatóvanyokkal értekezik a vilámlam hatásairól. Harmadik nap (aug. 25.) a szakosztályokban dr. Báron Jónás egyetemi magántanár az újabb sebkötélékekről, Weber Antal tanár a földrendésekről, Szűcs Mihály tanár a termény-bankokról s azok befolyásáról a mezőgazdaságra fognak előadást tartani. Este a nagy-erdőn lesz összejövetel. Negyedik nap (26.) dr. Konrád Márk orvosi tárgyáról, dr. Chyzer Kornél a hazai gyógyvizelekről, dr. Vedródy a világító gázgyártásról, dr. Tóth Imre a bányászatról, dr. Kelen József a roncsoló toroklob elleni intézkedésekről értekeznek. Delután ötkor népszerű felolvasás lesz; Kovács János tanár ismerteti a Kiskolai múzeumot s abban a debreceni-vidéki ósvilág gerinczeit. Aug. 27-én a bejáró közülés lesz, mely után számosan öt-hat napi kirándulást tesznek orvos-termesztudományi célból.

A nemzeti zenedében a jövő évi tanévtől kezdve fuvó hangszereken is tanítanak, s ezzel a zeneművészet mindezen tanszékeivel fog birni. A cimbalmot is, mely ural házaknál is mind nagyobb elterjedést nyer, tanítani akarják.

A kárpáti múzeum, melyet Felkán a napokban ünnepélyességgel nyitottak meg, nem terjed ki a Szepességen található összes ritkaságokra, hanem csak a tátrai különlegességeket gyűjtötte egybe, nem is egészen páratlan e tekintetben; mert van már a Szepességen nemrégibb is, — hanem csinosasága, izlése berendezése, s a tárgyak rendkívülisége és szépsége tekintetében fiatal létre is kiállja a versenyt bármely e fajta gyűjteménnyel. A touristák is így nyilatkoznak és dicséretükkel halmozzák el a felkaikat, kik méltán nagy elismerést érdemelnek e múzeum felállításáért, s példás aldozatosságukért; mert mindnyájan igyekeztek tehetségükhöz képest hozzájárulni annak létesítéséhez. Tátrai-füredről számosan látogatják az új múzeumot, mely valóban érdemes a megtekintésre s mulasztást követne el, a ki közelében járva, föl nem keresné.

Vidéki színházak építése. A zombori állandó színház építése már nagyban foly, s ha valami közbe nem jő, a télre elkészülhet. — A nyitrai színház építését legközelebb megkezdik. Az építést két budapesti építész vállalta el 32,600 frtért azzal a kötelezettséggel, hogy 1883. szeptember hó 1-re teljesen elkészítve és fölszerelve át fogják adni a használatnak. — A győri színházat renoválni fogják. A színházi részvénytársulat és színpártoló egylet e célra egyesültek és Voyta Adolf építésmérnökkel elkészítették az átalakítási tervet és költségvetést. — A pozsonyi régi színházat, mely a mai igényeknek semmi tekintetben nem felel meg, át fogják alakítani. Az erre vonatkozó terv-vázlatokat felterjesztették a kormányhoz jóváhagyás végett. — *Hodmező-Vásárhelyen* a mult héten készült el a színház s Jakab Lajos színtársulata a „Váljunk el” francia vígjátékkal nyitotta meg.

MI UJSÁG?

A trónörökös-pár Erdélyben. Mint Hunyadból jelentik, a trónörökös és neje körülbelül tíz egyénből álló kísérettel e hó 30-án Óraja-Boldogfalvára érkeznek s ott néhai Kendeffy Árpád kastélyába szállnak, és tíz napig fognak e vidéken időzni. A vadászatokra, melyeket legnagyobb részben a Retyezáton tartanak, eddig Bornemissa Tivadar b. Jósika Sámuel b. és Teleki Sámuel gróf hivatják meg. Ő fenségeik kíséretében valószínűleg a toskánai nagyherceg és Wilecz János gróf is megérkeznek. — A mai számunkban közölt rettyezáti kép a Zenoga-tó környékét tünteti föl, a hol a trónörökös 16 sátra lesz. E kép *Melka* Vincze kolozsvári rajztanár és tehetséges festő műve, kitől tavaly a görgevény havasokból közöltünk egy pár sikerült rajzot. *Melka* a Zenogáról eredetileg olajfestményt készített mely báró Bornemissa Tivadar tulajdona, a ki szíves volt közlés végett a „Vasárnapi Ujság” számára átengedni.

Az írók és művészek társaságának dunai kirándulása. E hó 17-én esti 9 órakor indultak el az írók és művészek társaságának tagjai, vagy százhuszan az aldunai kirándulásra az „Erzsébet” gőzhajóval. Az írók közül elmentek Pulsky Ferenc, Urváry Lajos, Bartók Lajos, Kiss József, Pesty Frigyes családjával, P. Szathmáry Károly családjával, Kodolányi Antal, Fenyvessy Adolf, Erdődi Béla, Barna Ferdinánd, Székely József, Visy Imre, Szádeczky L. stb.; a nemzeti színházról a Feleki-pár, a Maleczky-pár, Odrý, Pauli leányával, Saxlehner Emma asszony, Erkel; Gyula a népszínházról Solymosi; a zenészléteglől meg Siposs Antal, Engesszer Mátyás, Erkel Lajos, Krisztinkovich Béla, stb. A társasághoz néhány bécsi író is csatlakozott. A kirándulókat mindenütt szívesen fogadták, a a fogadtatás pedig, melylyel a román határnál Turn-Szeverinben találkoztak, ugy benső melegsége, mint díszes volta által mindenkit meglepett, s a legkellemesebb emlékké változott. A budapesti román konzul, még az elindulás előtti napokban, személyesen jelenté Pulskynak, hogy kormánya örvend e látogatásnak; Sturdza miniszter pedig Pulskyhoz intézett levélben nyilvánította sajnálkozását, hogy ő

és társai jelenleg nem lévén Bukarestben, nem is üdvözölhetik az érkező vendégeket. Ugyanis a kirándulókat Bukarestbe is meghívták, de e meghívásnak már nem lehetett eleget tenni.

Július 18-án kora reggel a kirándulók első kiállása *Moldován* trónát, mozdárrugós, éjlenzés közt. Bubreg Ferenc bíró, Deutsch képviselő mondott üdvözlő szavakat, és Pulsky válaszolt, ki az egész kirándulás alatt teljesítette a szónok szerepét, mindig mondván valami szellemet. Megtekintették a molhási csata síkját, s aztán a kaszinóban reggeli várta őket, melynél hölgyek szolgáltak föl. Már 8 órakor utban voltak Ujvidék felé. *Cserovic*nel katoná zene fogadta, s egy gőzhajón küldöttség ment eléjük, kiknek nevében. Hadzsics Antal volt képviselő mondott isten hozottat. Nemsokára följárult *Ujvidék* és *Petervárad* panorámája. A kikötőt fellobogózták s nagy sokaság, Bende apát és képviselő és Popovics polgármesteri helyettes köszönték a vendégeket, Pulsky pedig azt a hazaszeretet emelte ki válaszában, mely a nyelvkülönbség mellett is összefér; Urváry az irodalom nevében mondott köszönetet. Készen álló kocsik vitték a városba a vendégeket, s megnézték Peterváradot is. Az utazákon sok helyen lengett a zászló, sőt diadalvitel is rögtönzött. A látogatók este hangversenyt rendeztek helybeli jótékony célra. Közreműködtek: Feleki, a ki Komócsy egy alkalmi költeményét szavalta, Krisztinkovich Béla zongorán, Pettykó Imre, a Maleczky-pár, Solymosi. Következett a vacsora és bál. Éjfél után kivilágított utcákon tértek vissza a hajóra, melynél P. Szathmáry Károly mondott búcsúbeszédet. Két órakor indultak tovább; 8 órakor érték *Zimonyba*; de itt nem szálltak ki, hanem Deszeffy Izidor bíró, Stancsich főispán sokak kíséretében köszöntötték az utasokat, kik aztán *Belgrádban* szálltak ki. A szerb főváros is vendégszeretetet tanusított, a mi igen jó hatást tett. A belgrádi tudományos akadémia küldöttsége várt a hajónál, s annak nevében Mraovics archimandita magyar nyelven, Maletics szerb nyelven szolt, mire Pulsky válaszolt. Az osztrák-magyar követ Khevenmüller és tisztviselői is megjelentek, s mikor a városban körutat tettek, hozzájuk csatlakozott Garasanin miniszter. Természetesen mindent csak hamarosan néztek meg. *Panosevón* is lelkes volt a fogadtatás. Innen kocsikon mentek el megnézni az új telepítési magyar helyeket, hol Nagy György kormánybiztos szolgált fölvilágosításokkal. Az idő nem volt kedvező, az eső szakadt. A bankett a népkertben sok felkőszöntő közt folyt le. Esti 6 órakor ültek hajóra, folytatva az utat *Buziára*, hol Patyánszky Elek krassómezei alispán, Voerle polgármester fogadta őket. Itt föltették el a 19—20-ika közti éjet, s reggel korán folytatták e regényes Duna-részen tova az utat. *Orsován* ismét fényes és zajos fogadtatás várt, de hamar tova mentek, keresztül a Vaskapun, *Turn-Szeverinbe*. A partot itt egészen ellepte a várakozó nép, pompásan fel volt díszítve minden, s a román katonai zenekar a „szózat”-ot játszta. Moskuna prefektus Turn-Szeverin város és doktor Felix a bukaresti akadémia nevében francziául, Vándory a bukaresti magyar gymarnt nevében mondott üdvözlő beszédet; Baumgarten Adolf a turn-szeverini magyarok nevében magyarul üdvözölté a társaságot. Képviselve voltak tovább a bukaresti egyetem Stoinescu, a jassyi egyetem Dumitrovsky tanárok által, a bukaresti földrajzi társaság Lahovari titkár által. Nagy kíséret mellett a gyönyörű népkertbe koccsáltak, hol a katonai zenekar a Rákóczi játszta. A turn-szeverini nevelőintézet lánykái nemzeti öltözetben bokrárták hoztak. A gazdag lakomát 245 terítéssel, felében a román kormány, felében Turn-Szeverin városa rendezték. A pohárköszöntők során a legmelegebb rokonszín kifejezése hangzott. A zenekar fölálva magyar és román darabokat játszott. A város megleltése után, ezernyi tömeg zajos üdvözlése közt, 5 óra után hagyták el a barátságos szép várost, s visszaindultak Orsovára, közben *Ada-Kaleh* szigeten is kiszálltak, hol a debreczeni fiukból álló helyőrségnek volt nagy öröme a magyar vendégek fölött. Este érték *Orsovára*, melynek dunai részét szépen kivilágították, rakétákat gyújtottak meg és mozsarak durrugtak. Elszállásolás után vacsora volt, s ezt táncmulatás követte. Innen a Herkules fürdőbe indultak.

A német trónörökös pár e hó 19-én Bécsbe érkezett a nemzetközi képtárlat megtekintésére. Inkognito utaztak, Bingen gróf és családja neve alatt. Ő felsége, ki szintén e napon érkezett meg Ischlból, azonnal látogatást tett nálok az „Imperial” szállóában.

A Kriza-emléktábla. A székely népköltés nagy-érdemű gyűjtőjének, Kriza János néhai unitárius püspöknek szülőházára szánt emléktáblát már elkészítették Kolozsvárt, szép, fekete márványból. Felirata ez: „Itt született 1811. június 28-án Kriza János, a magy. tud. akadémia levelező s a Kisfaludy-társaság tagja, királyi tanácsos, költő, a székely népköltésnek a „Vadrőzsák”-ban halhatatlan gyűjtője.” Alább a következő emlék-vers:

„Itt született, innen pattant ki a szellemi szikra, mely a Kriza nevet fénytelny övedzi körül. Mint költő gyűjté székely népet elméjéig: Népda a nép ajkán; dalban a dalnok is él.”

Az aradi vértanúk emléksobrára eddig begyűlt összeg 72,472 frt 47 kr. A Huszár Adolf által készített terv szerint emelendő szobor azonban legkevesebb 100,000 frt költséget igényel s ha az adakozók a gyűjtésre felhívott törvényhatóságok részéről hazafias buzgalommal folynak be, bizton remélhető, hogy a kívánt összeg ez év végére együtt lesz, s a nemzet méltóságához s a 13 vértanu emlékéhez méltó szobor felállítására iránt az intézkedések immár a jövő év elején megkezdethetnek.

A családi levéltárakból mind többet helyeznek a nemzeti muzeumba, hol megmaradnak a család tulajdonai, de egyszersmind a történetbuvároknak is nyitva állnak, s már nem egy fontos történeti eseményre és személyiségre nyújtottak döntő adatokat, például közelebb a Forgách-család levéltára. Legújában gr. *Rhédey* Gábor adta át a család grófi ágának zsákai kastélyában őrzött levéltárát, melyet Szilágyi Sándor és dr. Fejérfatay László szállítottak a muzeumba.

A nemzeti színházban végezvitt tűzbiztonsági javítások, továbbá a mostani szünidő alatt folyamatosan levő újítások és csinosítások összesen 129,533 frt 84 kraj kerülnek. A színház a Ganz-féle gyárral a *vilamos világításra* szerződést kötött, egyelőre egy próbavérre. A szerződés szerint 400 láng fog égni a színház és a színpad különböző részein. Az előadások augusztus 20-ika előtt nem kezdődhetnek meg. Az épület hátsó részén emelt toldalékokat már a tetőzégig felépítették s a toldás mértékéhez képest a színpadot hátrafelé 5 lábálal megnagyobbitották. A vízvezeteki rendszert teljesen új módszer szerint alakították át s újabb elhatározás szerint a színpadot a nézőtérrel elválasztó falakat vaslemekkel vonják be.

A vilamos világítással tett próbákat a postás távíró épületben befejezték s illetékes helyen már a napokban fognak dönteni, vajjon e világítás a vilamos vagy a gáz utáni történjék-e s első esetben, vajjon a Puskás-féle (amerikai) vagy pedig a Ganz-féle (budapesti) ajánlat fogadtassék-e el.

Egy derék férfi emléke. *Bárany* Ágost, a szabadságharc ideje alatt Torontálmezeje alispánja, a délmagyarországi vármegyék uttoró történetírója, s a magyar tud. akadémia egyik szorgalmas munkása jeltelenül nyugszik a makói temetőben, sírját sem tudni. Bárany ugyanis a megye levéltárával és egyéb értékes féltlenivalókkal a ráczok üldözése elől menekült Makóra, a hol 1849-ben halálát is találta, s a következő zavaros időkben sírja elpusztult. Csak annyit tudnak, hogy a régi temetőben, a kápolna közelében temették el. A megye jelenlegi alispánja, *Tallán* Béla tett indítványt, hogy emlékkő állításáról gondoskodjék a megye, mely aztán e célra bizottságot is alapított. Az emléket a temető kápolna falában állítják föl.

Szegárdon a napokban ünnepélyt tartottak az „alapnevelési egyesület” tanintézetének termében, Eötvös K. Lajos ügyvéd tiszteletére, ki ez egyelet egyik legtevékenyebb előmozdítója volt s közelebb a fővárosba teszi át lakását. A földszített terembe küldöttség hívta meg az ünnepeltet, kit éljenzéssel fogadtak. Növendékek szavaltak s énekeltek. Majd Mikó György plébános beszélt, elsorolva az érdemeket, melyeket a tevékeny férfi a város ügyei, különösen az egyelet körül szerzett. Eötvös megígérte köszönő beszédében, hogy a távolban sem fog az egyletről megfeledkezni. Majd a választmány ülése következett, melyen elhatározták, hogy Eötvösnek jegyzőkönyvi köszönetet szavaznak sikeres fáradozásaiért, arczképét lefestetik s egyszersmind megválasztották tiszteleti tagnak.

Nagyérdemű régészeti felfedezéseket tettek Várhelyen, a hunyadmezei régészeti egyelet muzeumának igazgatója, Téglás Gábor és könyvtárnoka, König. Ásatásokat indítván az említett helyen, egy legionálist s egy mitras-templom-alapzatot, számos más becses lelettel együtt szerencsésen föltártak.

Betűöntő és nyomdász jubileuma. A budapesti betűöntők, egyesülten a „könyvnyomda részvénytársaság” személyzetével, e hó 22-én tartják *Guth* Albert betűöntő-művezető és Bauer József nyomdász 50 éves jubileumát. A betűöntők és nyomdászok két veteránjának félszázados évfordulóját ünnepiesen tartják meg.

Földreggés. E hó 17-én reggel földreggés volt Tricsztben, Laibachban, s ugyanazon időben (4 és fél s 9 óra körül) éreztek Capo d'Istriában s az isztriai tengerpart nyugati részén, továbbá Miramarban, Nabresinában s Monfalcone-ban. Az utóbbi két helyen épületekben is kárt tett. Legerősebb volt a rengés Sessanában, a hol egy trieszti kereskedő nyaralójának mennyezete beomlott. Klagenfurtban 9 órakor egymást lassan követő erős hullámzás lökések voltak észlelhetők, rövid szünet után ezeket gyöngye ingások követték, s vagy 5—6 másodpercig tartott.

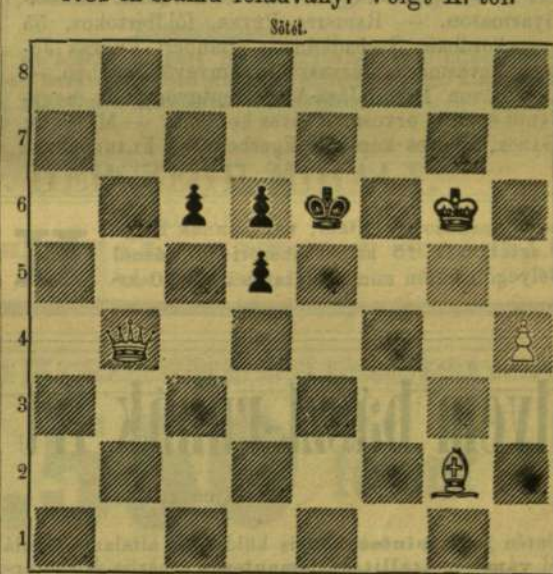
* A porcellánfestés az angol nők között igen elterjedt s egyre-másra tartanak speciális kiállításokat. Londonban közelebb már a hatodik kiállítás volt nagy tulajdonokkal. A mult évben több mint százezer forint árut vettek meg a kiállításon s a pénz csaknem kizárólag nők kezébe jutott. A nők művészi munkájának másik követő ága a legyező-festés, melyre név Londonban nők számára külön iskola létezik.

A „Jogtudományi Közlöny” július 21-iki (29-iki) száma következő tartalommal jelent meg:

A sajtóvénny reviziójának szükségéről. *Dárdai Sándor* országgyűlési képviselőtől. — A magyar ügyvédség reformjához. Dr. *Dei Adam Rész* budapesti ügyvéd. — Házasságkötés egyházi és polgári jog szerint. Közönséges egyházi és hazai kutók nyomán. Dr. *Kovács Gyula* budapesti ügyvéd. — Jogirodalom: A jövődeki büntető eljárásról, tekintettel a monarchia mindkét felére. Írta dr. *Szekely József* k. táblai bíró. Törvénykezési Szemle: A budapesti kir. ítélő tábla gyakorlatából. I. K.-tól. — A végrehajtási törvény 223. és 224. szakasza. *Buchwald László* szabadkai ügyvéd. *de Telesky István*. — Az átruházó szavatosságáról. Dr. *Huszár István* zólyomgyepei t. főjegyzőtől és *Gyukits Viktor* bekési aljárásbírótól. — Melléklet: Curiai határozatok. — Esküdtszéki levelek. — Különfélek.

SAKKJÁTEK.

1181-ik számú feladvány. Voigt K.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre mattot mond.

Az 1176. sz. feladvány megfejtése.

Berger J.-tól.

Megfejtés.	
Világos.	Szít.
1. Fe5—e3	b5—c4: (a)
2. Ve1—f1	c4—b3: (b)
3. Vf1—c4+	Ke6—f5
4. Fe8—d7 matt	
b.	
2. ---	Ke6—d5
3. Vf1—c4—f5+	B v. F: B
4. Fe8—f7—d7 matt.	K—c4:—f5:
a	
1. ---	Ba3—b3:
2. Ve1—g3	b5—c4:
3. Vg3—b3+	Ke6—d5
4. Vb3—d7 matt.	stb.

Helyesen fejtették meg: *Vassperény* Fülöp Józ. Nagy-Dobronayban Németh Péter. Budapestben K. J. és F. H. A pesti sakk-kör.

Rövid értesítések: *Vassperény*: F. J. Fenti megfejtésben 1. He1—e3 első lépés meghiusl Fe2—d3. 2. g6—f7 — Bb2—g2: által.

HALÁLOZÁSOK.

VANDRÁK KÁROLY, veterán festő, kinek a viszon-társágokból bőven kijutott, elhunyt Budapesten 79 éves korában. A nagy Markó tanultatása volt. Bécsben együtt tanultak a festészetet. Vandrák tehetségét azonban az élet gondjai hamar lenyűgö-

1891

A Franklin-Társulat kiadásában. Budapest, megjelent, és minden könyvtárunknál kapható:

ORVOSI TANÁCSADÓ VÁROSON ÉS FALUN.

Szerkesztette LÉNGYEL DÁNIEL.

Ára 1 frt 50 kr.

TARTALOM: Előszó. — I. Életrajzi szabályok az élet és egészség fenntartására. — Az élet egyes korait illető életrendi szabályok. — Egészséges táplálkozás. — A gyermekkor testi és szellemi ápolása. — Munka-feladatok. — A férfiak teendői. — Az orvos és annak gyomlálása. — Az élet minden korára tartozó életrendi szabályok. — Alvás. — Tiszta levegő élvezése. — Mozgás. — A bőr ápolása. — Helyes és meglehetősen lapálkozás. — Hőseledek. — Melegvérű állatok húsa. — Az állatoknak nem termelkező. — Hidegvérű állatok húsa. — Növényi éledelek. — Lásztos növények. — Nedvűs növények. — Fűszerek és csipők növények. — A fűszereknek elmezhetőségük. — Való éledelesek. — Itatók. — Betegségek. — Keletlen halálos esetek kikerülése. — Lekti s testi művelődés. — II. Betegségek a szobában való eljárás. — Betegségekben való általános eljárás. — Egyes betegségek ismertetése. — Belső betegségek. — Lázak. — Hűvös láz. — Egyzéri láz. — Lohos láz. — Idegláz. — Rothasztó láz. — Gyomorláz. — Hurutláz. — Csőruláz. — Ragályos láz. — Váltóláz. — Idült láz. — Gyuladások. — Vérutólas. — Agyulob. — Gerinczagyulob. — Szemulob. — Füllob. — Legesulob. — Kiseledek torokgyógyja. — Mellbajulob. — Nyálulob. — Lohulob. — Toroklob. — Gyomorlob. — Belsőlob. — Májulob. — Léplob. — Veselob. — Hűghyulob. — Májulob. — Hasbajulob. — Gyermekgyógyja. — Kútegek. — Orvancz. — Ujszülöttel orvancz. — Vörheny. — Kanyor. — Csallókútegek. — Báronyulob. — Szepulob. — Májulob. — Alullob. — Védhulob. — Rüh. — Otvar. — Szivacs. — Köleulob. — Sömör. — Kelés. — Pokolvar. — Betegségek.

KÖTŐ PÁL

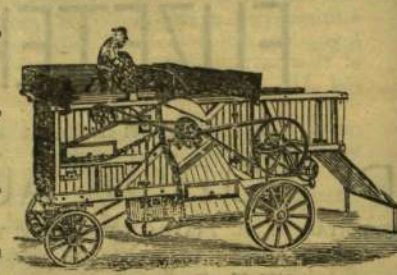
639

GÉPÉSZMÉRNÖK

ÜLLŐI UT 18. SZ. BUDAPEST, ÜLLŐI UT 18. SZ.

ajánl GŐZCÉPLŐKERETEKET,
JÁRGÁNYCÉPLŐKET,

tisztítócéplőket járgány v. gőzhajtásra,
MALMOKAT,

KÉT- ÉS HÁROMBARÁZDÁS SZABADALM. EKÉKET,
vető- és arató-gepeket,

KONKOLYÁSZTÓKAT, ROSTAKAT, MORZSOLÓKAT

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

A Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest, megjelent és minden könyvtárunknál kapható:

LENAU MIKLÓS ÉLETE ÉS MŰVEI.

Kisfaludy Sándor összes regéi.

Dr. SONNENFELD ZSIGMOND.

Két kötet a költő arcképével.

Ára fűzve 1 frt 40 kr.

egy kötetbe kötve ára 1 forint 60 kr.

Legnagyobb és dústartalmu raktár szabadalmazott járgány cséplőgépek-

ből, tisztító és szakoló készülékekkel.

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK”

Ajánlja az általa legelőször behozott legújabb és legszilárdabb szerkezetű járgány-cséplőgépeit 2—4

lóerőre, tisztító és szakoló készülékekkel, továbbá kisebb cséplőgépeit kézi vagy 1—2 lóerőjű járgány-

hajtásra, száma- és törekrázzal vagy a nélkül, tisztító és választó rostát. Trier konkoly-, búkköny-

és zabválasztó, valamint a mezőgazdaság szakmájába vágó minden egyéb kitűnő szerkezetű gépeit

a legolcsóbb árak és kedvező feltételek mellett. Abrázott árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

vezérigényke a magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépgyáraknak.

624

Legnagyobb és dústartalmu raktár szabadalmazott járgány cséplőgépek-

ből, tisztító és szakoló készülékekkel.

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK”

Ajánlja az általa legelőször behozott legújabb és legszilárdabb szerkezetű járgány-cséplőgépeit 2—4

lóerőre, tisztító és szakoló készülékekkel, továbbá kisebb cséplőgépeit kézi vagy 1—2 lóerőjű járgány-

hajtásra, száma- és törekrázzal vagy a nélkül, tisztító és választó rostát. Trier konkoly-, búkköny-

és zabválasztó, valamint a mezőgazdaság szakmájába vágó minden egyéb kitűnő szerkezetű gépeit

a legolcsóbb árak és kedvező feltételek mellett. Abrázott árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

vezérigényke a magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépgyáraknak.

624

Legnagyobb és dústartalmu raktár szabadalmazott járgány cséplőgépek-

ből, tisztító és szakoló készülékekkel.

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK”

Ajánlja az általa legelőször behozott legújabb és legszilárdabb szerkezetű járgány-cséplőgépeit 2—4

lóerőre, tisztító és szakoló készülékekkel, továbbá kisebb cséplőgépeit kézi vagy 1—2 lóerőjű járgány-

hajtásra, száma- és törekrázzal vagy a nélkül, tisztító és választó rostát. Trier konkoly-, búkköny-

és zabválasztó, valamint a mezőgazdaság szakmájába vágó minden egyéb kitűnő szerkezetű gépeit

a legolcsóbb árak és kedvező feltételek mellett. Abrázott árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

vezérigényke a magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépgyáraknak.

624

Legnagyobb és dústartalmu raktár szabadalmazott járgány cséplőgépek-

ből, tisztító és szakoló készülékekkel.

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK”

Ajánlja az általa legelőször behozott legújabb és legszilárdabb szerkezetű járgány-cséplőgépeit 2—4

lóerőre, tisztító és szakoló készülékekkel, továbbá kisebb cséplőgépeit kézi vagy 1—2 lóerőjű járgány-

hajtásra, száma- és törekrázzal vagy a nélkül, tisztító és választó rostát. Trier konkoly-, búkköny-

és zabválasztó, valamint a mezőgazdaság szakmájába vágó minden egyéb kitűnő szerkezetű gépeit

a legolcsóbb árak és kedvező feltételek mellett. Abrázott árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

vezérigényke a magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépgyáraknak.

624

Legnagyobb és dústartalmu raktár szabadalmazott járgány cséplőgépek-

ből, tisztító és szakoló készülékekkel.

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK”

Ajánlja az általa legelőször behozott legújabb és legszilárdabb szerkezetű járgány-cséplőgépeit 2—4

lóerőre, tisztító és szakoló készülékekkel, továbbá kisebb cséplőgépeit kézi vagy 1—2 lóerőjű járgány-

hajtásra, száma- és törekrázzal vagy a nélkül, tisztító és választó rostát. Trier konkoly-, búkköny-

és zabválasztó, valamint a mezőgazdaság szakmájába vágó minden egyéb kitűnő szerkezetű gépeit

a legolcsóbb árak és kedvező feltételek mellett. Abrázott árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

vezérigényke a magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépgyáraknak.

624

Legnagyobb és dústartalmu raktár szabadalmazott járgány cséplőgépek-

ből, tisztító és szakoló készülékekkel.

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK”

Ajánlja az általa legelőször behozott legújabb és legszilárdabb szerkezetű járgány-cséplőgépeit 2—4

lóerőre, tisztító és szakoló készülékekkel, továbbá kisebb cséplőgépeit kézi vagy 1—2 lóerőjű járgány-

hajtásra, száma- és törekrázzal vagy a nélkül, tisztító és választó rostát. Trier konkoly-, búkköny-

és zabválasztó, valamint a mezőgazdaság szakmájába vágó minden egyéb kitűnő szerkezetű gépeit

a legolcsóbb árak és kedvező feltételek mellett. Abrázott árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

vezérigényke a magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépgyáraknak.

624

Legnagyobb és dústartalmu raktár szabadalmazott járgány cséplőgépek-

ből, tisztító és szakoló készülékekkel.

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK”

Ajánlja az általa legelőször behozott legújabb és legszilárdabb szerkezetű járgány-cséplőgépeit 2—4

lóerőre, tisztító és szakoló készülékekkel, továbbá kisebb cséplőgépeit kézi vagy 1—2 lóerőjű járgány-

hajtásra, száma- és törekrázzal vagy a nélkül, tisztító és választó rostát. Trier konkoly-, búkköny-

és zabválasztó, valamint a mezőgazdaság szakmájába vágó minden egyéb kitűnő szerkezetű gépeit

a legolcsóbb árak és kedvező feltételek mellett. Abrázott árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

vezérigényke a magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépgyáraknak.

624

Legnagyobb és dústartalmu raktár szabadalmazott járgány cséplőgépek-

ből, tisztító és szakoló készülékekkel.

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK”

Ajánlja az általa legelőször behozott legújabb és legszilárdabb szerkezetű járgány-cséplőgépeit 2—4

lóerőre, tisztító és szakoló készülékekkel, továbbá kisebb cséplőgépeit kézi vagy 1—2 lóerőjű járgány-

hajtásra, száma- és törekrázzal vagy a nélkül, tisztító és választó rostát. Trier konkoly-, búkköny-

és zabválasztó, valamint a mezőgazdaság szakmájába vágó minden egyéb kitűnő szerkezetű gépeit

a legolcsóbb árak és kedvező feltételek mellett. Abrázott árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

vezérigényke a magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépgyáraknak.

624

Legnagyobb és dústartalmu raktár szabadalmazott járgány cséplőgépek-

ből, tisztító és szakoló készülékekkel.

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK”

Ajánlja az általa legelőször behozott legújabb és legszilárdabb szerkezetű járgány-cséplőgépeit 2—4

lóerőre, tisztító és szakoló készülékekkel, továbbá kisebb cséplőgépeit kézi vagy 1—2 lóerőjű járgány-

hajtásra, száma- és törekrázzal vagy a nélkül, tisztító és választó rostát. Trier konkoly-, búkköny-

és zabválasztó, valamint a mezőgazdaság szakmájába vágó minden egyéb kitűnő szerkezetű gépeit

a legolcsóbb árak és kedvező feltételek mellett. Abrázott árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

vezérigényke a magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépgyáraknak.

624

Legnagyobb és dústartalmu raktár szabadalmazott járgány cséplőgépek-

ből, tisztító és szakoló készülékekkel.

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK”

Ajánlja az általa legelőször behozott legújabb és legszilárdabb szerkezetű járgány-cséplőgépeit 2—4

lóerőre, tisztító és szakoló készülékekkel, továbbá kisebb cséplőgépeit kézi vagy 1—2 lóerőjű járgány-

hajtásra, száma- és törekrázzal vagy a nélkül, tisztító és választó rostát. Trier konkoly-, búkköny-

és zabválasztó, valamint a mezőgazdaság szakmájába vágó minden egyéb kitűnő szerkezetű gépeit

a legolcsóbb árak és kedvező feltételek mellett. Abrázott árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

vezérigényke a magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépgyáraknak.

624

Legnagyobb és dústartalmu raktár szabadalmazott járgány cséplőgépek-

ből, tisztító és szakoló készülékekkel.

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK”

Ajánlja az általa legelőször behozott legújabb és legszilárdabb szerkezetű járgány-cséplőgépeit 2—4

lóerőre, tisztító és szakoló készülékekkel, továbbá kisebb cséplőgépeit kézi vagy 1—2 lóerőjű járgány-

hajtásra, száma- és törekrázzal vagy a nélkül, tisztító és választó rostát. Trier konkoly-, búkköny-

és zabválasztó, valamint a mezőgazdaság szakmájába vágó minden egyéb kitűnő szerkezetű gépeit

a legolcsóbb árak és kedvező feltételek mellett. Abrázott árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

vezérigényke a magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépgyáraknak.

624

Legnagyobb és dústartalmu raktár szabadalmazott járgány cséplőgépek-

ből, tisztító és szakoló készülékekkel.

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK”

Ajánlja az általa legelőször behozott legújabb és legszilárdabb szerkezetű járgány-cséplőgépeit 2—4

lóerőre, tisztító és szakoló készülékekkel, továbbá kisebb cséplőgépeit kézi vagy 1—2 lóerőjű járgány-

hajtásra, száma- és törekrázzal vagy a nélkül, tisztító és választó rostát. Trier konkoly-, búkköny-

és zabválasztó, valamint a mezőgazdaság szakmájába vágó minden egyéb kitűnő szerkezetű gépeit

a legolcsóbb árak és kedvező feltételek mellett. Abrázott árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

vezérigényke a magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépgyáraknak.

624

Legnagyobb és dústartalmu raktár szabadalmazott járgány cséplőgépek-

ből, tisztító és szakoló készülékekkel.

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK”

Ajánlja az általa legelőször behozott legújabb és legszilárdabb szerkezetű járgány-cséplőgépeit 2—4

lóerőre, tisztító és szakoló készülékekkel, továbbá kisebb cséplőgépeit kézi vagy 1—2 lóerőjű járgány-

hajtásra, száma- és törekrázzal vagy a nélkül, tisztító és választó rostát. Trier konkoly-, búkköny-

és zabválasztó, valamint a mezőgazdaság szakmájába vágó minden egyéb kitűnő szerkezetű gépeit

a legolcsóbb árak és kedvező feltételek mellett. Abrázott árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

vezérigényke a magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépgyáraknak.

624

Legnagyobb és dústartalmu raktár szabadalmazott járgány cséplőgépek-

ből, tisztító és szakoló készülékekkel.

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK”

Ajánlja az általa legelőször behozott legújabb és legszilárdabb szerkezetű járgány-cséplőgépeit 2—4

lóerőre, tisztító és szakoló készülékekkel, továbbá kisebb cséplőgépeit kézi vagy 1—2 lóerőjű járgány-

hajtásra, száma- és törekrázzal vagy a nélkül, tisztító és választó rostát. Trier konkoly-, búkköny-

és zabválasztó, valamint a mezőgazdaság szakmájába vágó minden egyéb kitűnő szerkezetű gépeit

a legolcsóbb árak és kedvező feltételek mellett. Abrázott árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

vezérigényke a magyar, osztrák, angol, francia, amerikai és német mezőgazdasági gépgyáraknak.

624

Legnagyobb és dústartalmu raktár szabadalmazott járgány cséplőgépek-

ből, tisztító és szakoló készülékekkel.

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25. SZÁM, „KÖZTELEK”

Ajánlja az általa legelőször behozott legújabb és legszilárdabb szerkezetű járgány-cséplőgépeit 2—4

lóerőre, tisztító és szakoló készülékekkel, továbbá kisebb cséplőgépeit kézi vagy 1—2 lóerőjű járgány-

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre ... 6 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 3 frt 1 félévre ... 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt 1 félévre ... 3 * Külföldi előfizetésekre a postai megfizetési módra van tekintettel.

31-ik szám 1882. BUDAPEST, JULIUS 30. XXIX. évfolyam.

ARABI PASA.

BÁRMINŐ legyen is nézetünk az egyiptomiak nemzeti reakciójáról és szabadságharcáról, melyet igen sokan azért nem tudnak eléggé méltányolni, mivel nem tudják, hogy az utóbbi két nemzedék alatt az egyiptomiak között jelentékeny számu s részben európai műveltséggel bíró tevékeny társadalmi réteg keletkezett a abban mindannyian megegyezünk, hogy a már teljes erejében kitört egyiptomi mozgalom vezetője, Arabi pasa, nem közönséges kalandor. Alacsony sorsból lassanként emelkedett föl; nem egyszerű forradalom, hanem vas-következetességgel nemzeti politika által szervezte meg a magas rangot s honfitársainak tisztelétét s nem egy pár hó óta, de már évekkel ezelőtt is az ő kezében volt letéve hazájának sorsa. Európában mult év szeptember havában kezdtek először sürribben emlegetni nevét. Ekkor a «nemzeti párt» élén állott, csaknem forradalmi uton kényszerítette a kheidet, Tevük pasát, hogy bocsássa el az előbbi miniszteriumot s hívjon össze parlamentet. A mozgalom sikerült, a nemzetgyűlés a jelen év elején összeült s abban Arabinak vezérszerepe lett. Egyszerű ezredes volt még ez időben Achmed Arabi bej, de hatalmas egyéni jellemével fogva sokkal nagyobb volt, mint rangja. Soha sem személyes, sem hivatalos visszaélésekkel nem vádolták s a damanhuri paraszt (fellah) gyermeke, a fanatikus muzulmán férfiú minden tekintetben nemzetének típusa gyanánt tűnt föl. Egyszerű mohamedán nevelésben részesült, hiven teljesítette az egyház által megkövetelt szertartásokat, jölteve a szegényeknek s nemzete nyelvén kívül nem tud beszélni másféleképpen. A szeptember 8-ki forrongás, mely sok

ARABI PASA ÉS CSAPATAI.

A SZEMÜVEG